

Sreda, 18. maj 2005.
Svedok Obrad Stevanović
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak 9.00 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju, zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete da nastavite sa glavnim ispitivanjem.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro jutro, generale.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dobro jutro svima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mi smo stali juče na objašnjenjima koja se tiču pritisaka na civile Albance od strane UČK (OVK, Ushtria Clirimtare e Kosoves). Vi ste otvorili ovaj tabulator 138. Molim vas, dajte sada kratka objašnjenja o tome šta je ovde sve sadržano? Samo u najkraćem da pređemo preko ovih nekoliko stvari koje ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako se dobro sećam, juče smo počeli da citiramo ovu stranu u srpskom prevodu, 3, koja nosi oznaku dokumenat broj 2346/98. To je, u stvari, prevod jednog pisma koje pripadnici OVK upućuju jednom svom sugrađaninu, vršeći na njega pritisak da im nešto ostavi na određeno mesto jer on, navodno, ne postupa po njihovim ranijim zahtevima. Dakle, tekst počinje: "Zaključujemo da ne poštujete naš poziv". Drugi stav ovog teksta, juče smo pročitali prvi: "Naređuje vam se od štaba da pružite

pomoć našim ugroženim jedinicama, inače vam se ne piše dobro. U četvrtak, 20. avgusta 1998. godine u 19.30 h parkiraćete vaše vozilo "pasat" na parkingu fabrike ěFamipaí, vozilo neka bude otključano, ključeve ostavite u vozilu, 5.000 DM ostavite na vozačevom sedištu dok na drugom sedištu ostavite vaš pištolj. Znamo od koga ste ga uzeli i zbog čega. U slučaju da ne predate, onda će doći iz SUP-a da vam uzmu. Iako Ćerim (Qerim) ima jarana u SUP-u, ali ovoga puta neće imati sreće". Četvrti stav: "Mi iz OVK smo involvirani u otmičare, zlostavljanja i nestanke nekoliko lica, zato se nemojte iznenaditi". Boldovan stav: "Nemojte doći u situaciju da budete likvidirani. Ne zaboravite da ćemo na kraju meseca doći da vas posetimo i popričamo oko oslobađanja ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, generale. Gospođine Miloševiću, fokusirajte se na ono šta želite. Nismo na čitalačkom času.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa želim da vidimo šta su i na koji način, pošto ima vrlo, pošto ima vrlo malo dokumenata o maltretiranju Albanaca od strane UČK, jer maltretiranje nije pratila dokumentacija nikakva, ubistva, otmice i tako dalje. Ovde je reč o pritiscima i ucenama. Želim da vidimo šta se, u stvari, događalo, na koji način su iznuđivali novac? Ovde se pokazuje, generale, da oni prete likvidacijom ukoliko se ne izvrše ovi nalozi. Je li to ono šta ovde piše?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovo je samo ilustracija mog odgovora na jedno od jučerašnjih pitanja, u vezi sa pritiscima OVK na svoje sunarodnike, da za potrebe OVK predaju oružje, vozila, novac i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U ovom papiru koji nosi broj 1346, govori se, takođe, o zahtevima i kaže se "ne prihvataju nikakva opravdanja".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, dok se bavimo ovim dokumentima, ja jedva uspevam da ih identifikujem, ove BHS verzije. Možda bi bilo

korisno da znamo da li se ovde radi o originalu ili o kopijama. Ukoliko svedok kod sebe ima originale i ukoliko se ovaj dokument uvede u dokazni spis, onda bi, u stvari, original trebalo da postane dokaz. Ja bih hteo da pogledam taj original što je pre moguće. Ako se, pak, radi o kopiji, onda bismo možda mogli da znamo gde se nalazi original.

SUDIJA ROBINSON: U redu, pitaću svedoka. Generale, da li imate original ovog dokumenta?

prevodioci: Mikrofon za svedoka.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja ne posedujem original. U mom tabulatoru je kopija ovih dokumenata, ali sasvim sam siguran da original ovog dokumenta postoji u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam.

SUDIJA BONOMI: Oprostite, samo jedan trenutak. Dokumenti ove vrste, na primer, ovaj koji držim u ruci, zar to nije original? Papir je naslovljen, "Grafix-impex".

SVEDOK STEVANOVIĆ: Naravno, ovo je, očigledno, kopija originala. Dakle, kopija originala koji je pisan na jednom rokovniku, jednog preduzeća, a, naravno, tekst je ovde očigledno pisan rukom. Ja sam samo hteo da kažem da nemam bukvalno original tog dokumenta. Ne znam da li na isti način tumačimo pojam "original."

SUDIJA BONOMI: Molim vas da me podsetite, gde je pronađen ovaj dokument?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ovaj dokument je pronađen nakon jedne antiterorističke akcije, ako se dobro sećam, a to piše na ovoj prvoj

strani, u selu Leskovac (Leskoc) u opštini Prizren (Prizren), dana 3. septembra 1998. godine.

SUDIJA KVON: Što se tiče ovog dokumenta o kome smo sad govorili, dokument je, navodno, sačinio OVK. Da li vi imate bilo kakva saznanja o tome kako je Ministarstvo unutrašnjih poslova došlo do originala? Kako je došlo u posed originala ovog dokumenta?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Možda nisam bio dovoljno jasan? Dakle, ovaj originalni dokument je pronađen nakon jedne antiterorističke akcije u ovom mestu koje sam u prethodnom odgovoru citirao, neposredno u blizini grada Prizrena. Dakle, pronađen je nakon završene antiterorističke akcije u ovom mestu, verovatno u nekoj od kuća koja je korišćena kao štab ili u nekom drugom smislu.

SUDIJA KVON: Ali kada se dokument samo pogleda, nije jasno ko ga je napisao.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa naravno, može se na takav način gledati na sam dokument, ali njegov sadržaj očigledno govori da ga je pisao pripadnik OVK, jer se u samom tekstu to vidi. I vidi se koji je smisao i koji je cilj ovakvog teksta i ovakvih poruka. Naravno, ovde je reč o jednom opširnom materijalu. Ja sam samo pokušao da citiram jednu od strana. U nastavku ovog materijala može se videti i mnogo drugih detalja u vezi sa OVK kao što su spiskovi, rasporedi i tako dalje. Naravno, ja sam ovu stranu citirao u vezi sa prethodnim pitanjem koje se odnosilo na pritiske OVK prema svojim sunarodnicima i zato sam smatrao da je i ova strana zgodna, da se moj odgovor ilustruje ovim primerom.

SUDIJA ROBINSON: Tu se, u stvari, iznose neke stvari koje bi mogle da se pripišu OVK, ali to ne znači da je to napisao pripadnik OVK. Dakle, tu se iznose neke stvari koje bi se, normalno, pripisale OVK.

TUŽILAC NAJS: Osim ako ne grešim, strana 2346/98 i prethodna

strana, 1346/98, nisu prevedene na engleski. Ako vi imate prevod, onda sam ja, možda zaturio negde svoju verziju ili mi nisu složeni po redu.

SUDIJA KVON: Sećate se da je jedan dokument unapred podeljen?

TUŽILAC NAJS: Da, pronašao sam sada. Gospođa Diklić (Diklich) je, naravno, znala gde se nalazi.

SUDIJA BONOMI: Pa mislim da ovde imamo veći problem budući da je ovaj moj spis sa dokumentima na srpskom barem dva puta ili tri puta veći od ovog gde se nalazi prevodi na engleski, tako da mi se čini da nemamo prevod svih dokumenata koji se tu nalaze.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi sa ovim pitanjem koje je postavio gospodin Robinson (Robinson), da li je to OVK, da li je ovde u ovom dokumentu koji ste citirali, koji nosi broj 2-346/98 stoji decidirano "mi iz OVK"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda posle toga ide upozorenje "nemojte doći u situaciju da budete likvidirani".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, pogledajte, na originalu ovog, odnosno na kopiji ovog originala rukopisa, gde se vidi da je rukom pisano na albanskom, vide se datumi, vide se datumi i oni počinju u ovom srpskom prevodu s dokumentom 3-346/98 i onda ide se po datumima. Da li možete samo nekoliko ovih karakteričnih informacija koje su ovde sadržane, da citirate ili, ako niste u mogućnosti, da ih ja citiram?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa naravno, ja nisam detaljnije

pročitao sve ovo pošto je materijal obiman, ali, evo, primera radi, na strani koja nosi oznaku dokument broj 3-346/98, očigledno reč je o nekakvom dnevniku i nekakvim beleškama u dnevniku ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je sve prevod ovog rukopisa ...
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prevod rukopisa, tako je. Pa se, na primer vidi za dan 18. jula 1998. godine, Maljići Šalja (Maliqi Shala) je bio određen da ide da uzme naoružanje. Njegov otac, Sulejman Šalja (Sulejman Shala) nije mu dozvolio da ide. "On, danas, 19. jula 1998. godine je uzet na ispitivanje zajedno sa svojim sinom Šaljamom (Shalam Shala)." Ovde, takođe može da se prepozna jedan vrsta pritiska da neko radi nešto za potrebe OVK. "Umer (Umer) i Agim (Agim) su tražili da se uključe za odlazak, Maljići je izjavio da ja nisam sposoban da idem jer sam oslobođen reputacije", verovatno "regrutacije".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Regrutacije, očigledno.
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. I tako dalje. Naravno, materijal je jako obiman i govori o više različitih pitanja, osim o onome o čemu smo na početku govorili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, na istoj stranici gde piše, presečeno je jednom crtom, pa onda prevod dokumenta broj 4-346/98 piše, pominje se štab. Piše: "Region Hasa (Has) se zajedno sa đakovačkim su tražili da se zajedno povežu sa istim, gde se njihov podštab nalazio u blizini Rogova (Rogove). Haski štab iz Drenovca (Drenoc).

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "U međuvremenu, radili smo sa Fetritovim (Fetrit) štabom." A onda se dalje objašnjava da "Mustafa (Mustafa) i Šukrija (Shukri) razgovarali su sa štabom iz Prizrena".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I interesuje ih način organizo-

vanja snabdevanja.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle da li ovaj dokument uopšte ostavlja sumnju da je reč o OVK?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam već rekao da okolnosti pod kojima je ovaj dokument pronađen, kao i sadržaj teksta i svakog od ovih dokumenata, nedvosmisleno ukazuju da je reč o dokumentima pripadnika OVK iz ovog mesta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte dokument 4a-346/98, dve strane dalje, gde se govori ... To je 19. jul 1998 godine, gde se govori, pominju se imena i onda kaže: "Sinoć je bilo sukoba tokom dolaska iz Albanije (Albania)".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Kod lica koja su uzeli oružje".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Nekoliko je bio iz sela Vrbnica, a ostali iz drugih sela. U Vrbnicu su se vratili svi dok za dvojicu se ne zna njihova sudbina".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde je očigledno reč o jednoj temi koju smo već prešli, a to je o prenošenju, ilegalnom prenošenju oružja iz Republike Albanije i problemima u vezi s tim, kako ih oni vide. U nastavku se vidi da je sukob trajao od 2.00 do 5.00.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali poslednja rečenica kaže: "Od ovih četrdesetoro koji su se borili ..." Znači grupa od 40 pripadnika UČK je se sukobila na granici sa organima obezbeđenja granice.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to nešto što se vidi iz ovog

dokumenta? Piše: "Od ovih četrdesetoro koji su se borili, neki od njih su pobjegli i ostavili jednu količinu", onda je presečeno, onda je na drugoj strani ova crta presečena, ukazuje na novu stranicu ...

prevodioci: Mole se gospodin Milošević i svedok da prave pauze između pitanja i odgovora, radi prevodilaca. Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vodiću računa o pravljenju pauze. Znači pobjegli i ostavili jednu količinu naoružanja u šumi. "Broj onih kojima je uzeto oružje je nepoznat." A onda objašnjava da je "druga grupa koja je putovala iznad karaule Vrbnica", znači govori se stalno o tom prelasku granice sa oružjem, "imala je oštar sukob kada je htela da uđe unutra, na granici. Borbe su trajale od 2.00 do 3.30. Pa onda poslednja rečenica kaže: "Polovina sela se udaljila i nesigurno je".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da i ova rečenica jako potvrđuje one naše teze o udaljavanju građana iz svojih sela u slučaju da dođe do sukoba bilo koje vrste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dalje, na ovoj istoj stranici piše: "Četiri konja su natovarena oružjem i uputili na hasku karaulu, pola stanovništva se sklonilo u Prizren, Žur (Zhur) i drugde". Pa onda piše: "Četrdesetoro su naoružani", pa opet, druga rečenica: "U Dobrušu (Dobrush) su naoružani negde oko 40 lica. Donekle su naoružani u Muradem (Muradem)". I onda govori: "Minobacača imamo dva i granata 12, za gađanje".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na kraju te strane. 27. jul, kaže "Iz Vlašnje su poslali desetoro. Od njih su svi došli sa oružjem" i onda se pita "Ko je poslao ova lica". Sve se ovo dalje odnosi na imena pojedinih pripadnika UČK koji se upućuju na određene lokacije. Onda imate na sledećoj strani: "Vrbnica, dvoje su ostali u Brezni (Brezne)", to je na dokumentu 7-346/98, pa onda kaže: "Od ovog broja ima 11 automata, tri puške dvadesetice, pet pušaka

desetice, mitraljez, jedan ručni bacač...”

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da li je vaša teza da se neki od ovih dokaza odnose na neke od tvrdnji u vezi sa prisilnim premeštanjem stanovništva i deportacijama, budući da se ovaj dokument odnosi na 1998. godinu? Ovo pitanje vam postavljam jer jedan od odgovora koje je dao svedok, sledeći: “To potvrđuje našu tezu o tome da su se građani, u stvari, udaljavali od područja na kome su se nalazili.” Zbog toga ja želim da znam da li vi ove dokaze izvodite kao direktan odgovor na neke konkretne tvrdnje iz optužnice, a u sa vezi prisilnim premeštanjem stanovništva?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svakako da je i to dokaz kada kaže general da to potvrđuje tvrdnju da stanovništvo beži tamo gde su bilo kakvi sukobi, jasno je, dakle, da ih ne isteruje policija. A drugo, iz ovog dokumenta se vidi, iz ovih dokumentata se vidi da grupe, ovde se pominje, na primer, 40 njih koji prelaze, naoružanih ljudi koji prelaze preko granice, nasilno prelaze, dolaze u sukob s vojskom ... Dakle, te grupe, njihov nasilni prelaz, njihov sukob s vojskom iz susedne države, izaziva oružane sukobe koji imaju za posledicu bežanje stanovništva. Dakle, nikakve aktivnosti ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ali šta je sa vremenskim periodom? Ovde se radi o 1998. godini, a ne o 1999. godini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa sticajem okolnosti ovi dokumenti koji su zaplenjeni, zaplenjeni su tada i odnose se na 1998. godinu. Ali je događanje potpuno isto jer se stanovništvo ponaša isto. Tamo gde postoje sukobi, stanovništvo beži. Kako nastaju sukobi, vidite na ovom primeru. Upadaju preko granice naoružani, sukobljavaju se s vojskom, stanovništvo beži, kaže “pola je otišlo u Prizren i u Žur.” Pola negde na drugu stranu. To je potpuno isti sled događaja. Sve vreme.

SUDIJA ROBINSON: Da, jasno mi je da može da ima tu dokaznu

vrednost, da ukazuje na određani obrazac, ali nisam baš siguran da li je potrebno da se time ovako detaljno bavite. Dozvolite da završim. Vi ste pokazali da se to desilo 1998. godine. Mislim da bi trebalo malo brže da pređete na 1999. godinu. Prihvatam da postoji veza jer činjenica da se to dešavalo 1998. godine ukazuje sa više pouzdanja da se tako nešto dešavalo i 1999. godine. Dakle, to je vaša teza, ali ipak bih voleo da pređete na 1999. godinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa evo, iz ovog dokumenta svakako da sve ovo šta svedoči general se odnosi i na 1999. godinu i ima mnogo pitanja koja se odnose na 1999. godinu. Ali, evo, okrenite dve strane dalje. To je prevod dokumenta broj 12-115 od 31. marta 1999. godine. Dakle, 31. mart 1999. godine. Kaže: "Komandant Drugog bataljona iz Budakova (Budakove) odlučio je da izvrši napad na srpsko selo Movljane (Mohlan) gde se nalaze srpske snage.

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak jedan. Pokušavam da pronađem taj dokument.

SUDIJA BONOMI: U naslovu ovih dokumenta stoji da su svi pronađeni 3. septembra 1998. godine. Dakle, ovde se sad sigurno radi o nekom drugom dokumentu, a ne o dokumentu iz ove kolekcije koju sam ja dobio.

SUDIJA ROBINSON: I dalje pokušavamo da pronađemo ovaj dokument za koji ste rekli da nosi datum 31. mart 1999. godine. Gospodine Kej (Kay), da li ste vi pronašli dokument?

SUDIJA KVON: Ja sam ga pronašao, ali izgleda da se radi o drugom dokumentu, dokumentu koji nosi oznaku 12-115.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 12-115 1999. godine, njega citiram. On nije iz ovog dnevnika.

SUDIJA KVON: Međutim, nemamo engleski prevod ovog dokumen-

ta.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, nemojte još da nastavite. Sačekajte.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, nećemo više da slušamo iskaze i gledamo dokumente vezane za 1998. godinu. Pređite na 1999. godinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li imate ovaj dokument 12-115 iz 1999. godine, 31. mart 1999. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Imam njegov prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se ti govori o napadu UČK na srpsko selo Muholjane gde oni kažu "gde se nalaze srpske snage"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, u prvom stavu upravo to stoji. Ali u pretposlednjem stavu stoji, takođe, podatak o napadu na selo Rečane (Recan).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To se događa, dakle, 31. marta 1999. godine, šest dana po otpočinjanu bombardovanja.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS: Mi očigledno ne znamo ništa o poreklu ovog dokumenta. Nemamo ni prevod. Ali pre nego što se uopšte upustimo u dalje razmatranje ovih dokumenata, Tužilaštvo bi trebalo da zna šta će se reći o poreklu tog dokumenta.

SUDIJA KVON: Da, u indeksu tabulatora 138 stoji da su to pisani dokumenti pripadnika OVK, ali to nije takav dokument.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, sve je ovo meni velika misterija i ja zaista

moram da kažem da, kada se radi o ovako velikom korpusu materijala, ja moram da odlučim kojim delovima tog materijala ću da se bavim i kako ću njima da se bavim.

SUDIJA KVON: A na sledećoj strani stoji da "1998. godina". Pretpostavljam da je ona pogrešno stavljena ovde.

TUŽILAC NAJS: Da. Ona je ubačena i ja nisam video nijedan izveštaj putem koga se ovaj materijal uvodi pred nas. Mi imamo samo reči ovoga svedoka. A ja, kad budem odlučivao o čemu ću da ispitujem, moram da znam koji su najbolji dokazi o poreklu ovog dokumenta, a ja ne znam o tome ništa, kao ni za ostatak ovog tabulatora.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, prvo, nemamo prevod pa molim da se dokument stavi na grafoskop. Drugo, želeo bih da čujem iskaz o poreklu ovog dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, evo odmah ću da pitam svedoka da kaže da li šta zna o poreklu ovog dokumenta, međutim ovaj ceo pisani tekst koji je presečen ovim dokumentom na koji se nastavlja, govori o jednoj veoma intenzivnoj aktivnosti OVK za sve vreme dok je ovaj dnevnik vođen. Znači to je u trajanju 1998. godine i, nesumnjivo, pošto je tada zaplenjen, ne može da sadrži datume od 1999. godine, ali pokazuje na koji način deluje OVK, kako se naoružava, kako napadaju na organe obezbeđenja granice, šta im je cilj, kako se raspoređuje i tako dalje. Molim vas, dajte da pokušamo da ponovimo odakle ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ovaj dokument pokriva vremenski period iz 1998. godine. Pretresno veće je već odlučilo da više neće, u ovom trenutku, da sluša dokaze iz 1998. godine. Dakle, nećemo više da se bavimo ovim dokumentom ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: ... osim ukoliko se on ne odnosi na 1999. god-

inu, jer je to u ovom trenutku nejasno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja ću da vas zamolim da samo pogledate još nešto od ovoga što je napisano rukom u ovom dokumentu, iako se odnosi na 1998. godine, jer se ovde u dokumentu 31/346 govori "Konstituisanje i funkcionisanje izvršnog organa lokalnog štaba OVK za Prizren". I govori se kako se formiraju jedinice i vidi se, na primer, da se formira vod za streljanje, da se formira jedinica za atentate i kidnapovanje, dakle to što se formira i što piše u ovom dokumentu je itekako jasno i ukazuje na ono šta posle toga sledi. Ako su oni 1998. godine formirali vodove za streljanje i jedinice za atentate i kidnapovanje i sve to drugo i šta piše ovde i šta možete u rukopisu da nađete u ovom dokumentu, onda je valjda jasno s kavim posledicama ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, sudija Bonomi (Bonomy) i ja pokušavamo da pronađemo taj dokument. Dokumenti nisu poslagani nekim redosledom i veoma je teško da se pronađu. Morate da sačekate dok ih ne pronađemo.

ADVOKAT KEJ: To je broj u gornjem desnom uglu, ako pogledate dokument na srpskom.

SUDIJA KVON: Poteškoća koju sada imamo je da na BHS imamo samo jednu stranu, a u engleskoj verziji ima dosta toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pretpostavljam da vi možete da gledate englesku verziju. Ovde, na ovoj 31-346/98, jeste vi našli generale?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ovde postoji pod "C" čak i zatvorska policija koju oni formiraju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li pod 3, na sledećoj strani se

govori o jedinicama "koje formirati uz saglasnost šefa operative za atentate i kidnapovanja"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, ali to je sledeći dokument broj 32.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ovo je 31-346, ovo je 32-346.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: A pod tačkom 4 se nalazi tekst "Vod za streljanje".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda dalje kaže: "Sve ovo uz saglasnost komandanta i šefa operativno-lokalnog štaba OVK.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda u sledećem ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ja sam vas zamolio da mi kažete koji je izvor ovog dokumenta koji sada vidimo na grafoskopu i koji je datiran na 31. mart 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: A to je onaj prethodni koji, koji se odnosio na napad. Da li možete, generale, da objasnite poreklo ovog dokumenta? To je onaj 12-115 koji ste maločas citirali. Napad na selo Movljane i napad na selo Rečane, gde kaže da su zapalili nekoliko kuća, da su naneli velike gubitke Srbima i tako dalje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam već rekao, pokušaću da to dodatno preciziram. Nesporno je da je ovaj kompletan materijal pronađen u mestu Leskovac kod Prizrena ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, generale ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... nakon akcije i nesporno je da se on nalazi u zvaničnoj dokumentaciji Ministarstva unutrašnjih poslova. Naravno da ovaj dokument koji nosi ovu oznaku 12-115/99, malo odudara od ovoga šta sam rekao jer nosi broj "99" i nosi ovaj broj "115". Moguće da je on slučajno u ovom kompletu iz nekog

drugog dokumenta jer, kako vidim, svi ovi ostali dokumenti imaju ovaj broj 346/98, tako da ne mogu oko ovog detalja da se izjasnim. Ali sam siguran da je i ovaj dokument sastavni deo zvanične dokumentacije Ministarstva unutrašnjih poslova jer ne bi se našao tu i ne bi, očigledno, nosio ovakve oznake.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, na dnu ovog dokumenta ima napomena koju je neko, verovatno iz Ministarstva, stavio, piše: "Napad na srpsko selo Movljane odigrao se ..."
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to znači da se, u stvari, ovo šta su oni našli kao dokument i proveravalo sa činjeničnog stanovišta i ustanovljeno da to odgovara ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ovome mora da postoji jer optuženi svedoku jednostavno stavlja reči u usta. Isto tako, dok stojim, moram nešto uopšteno da kažem o ovom svedočenju. Prvo, mora da se kaže da je sav ovaj materijal nama trebao da se pošalje unapred, zajedno sa izveštajem i onda bi moja ekipa mogla sve to da pročita van sudnice. Da je to učinjeni ne bismo potrošili toliko puno vremena potrošili na ovaj dokument čije je poreklo neizvesno. Drugo, ako optuženi želi da ponudi dokaze na ovaj način, a to su dokazi iz druge odnosno iz treće ruke, on mora da bude u stanju da postavi pravilne osnove kako bismo mi svi znali koju težinu da pridamo tim dokazima. Ja u ovom trenutku ne mogu da zauzmem nikakv stav, ni pozitivan ni negativan, o tim materijalima, jer ukoliko ja ne znam poreklo tih materijala, to nikada i neći moći da uradim. Zato pozivam optuženog preko Pretresnog veća da bude disciplinovaniji u pristupu prema svom dokaznom materijalu jer će, možda, on da nastavi da radi na ovaj način i sa drugim svedocima i ja ga pozivam da ponovo uzme u obzir koliko bi bilo od pomoći kada bi on to sve pripremio unapred i dostavio zajedno sa izveštajem, kako bismo mi to mogli unapred da pročitamo.

SUDIJA ROBINSON: Bavimo se poreklom dokumenta na grafoskopu.

Kada budete unakrsno ispitivali, gospodine Najs, možda ćete da imate neka pitanja u vezi s tim, a zatim će na Pretresnom veću biti da odluči koju će težinu da prida ovim dokazima i da li će uopšte ikakvu težinu da prida ovim dokazima. Tako ćemo time da se bavimo. Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja ne znam šta se može nazvati dokazima iz druge ili treće ruke, ali ovo je nesumnjivo u rukopisu zapis koji je na albansko jeziku napravljen i zaplenjen, kao što piše u dokumentu i koji se odnosi na niz terorističkih akcija.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, idemo na neku drugu temu koja se odnosi na 1999. godinu.

SUDIJA BONOMI: Ja nemam rukom pišanu verziju dokumenta iz 1999. godine, a i sam svedok kaže da je nema. On ima samo prevod dokumenta na srpski jezik, ako sam ja dobro shvatio. Prema tome, mi nemamo original i nema nikakvog smisla da više trošite vreme na to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, ja se zadržavam samo na ovom rukopisu, a ustanovićemo gde je, iz kog je dokumenta ovaj list. Jedan list se našao u ovom rukopisu, u ovom slaganju ovde. Inače, kompletan prevod ovog rukopisa sadrži tabulator 138.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, kažete da tabulator 138 prevod dokumenta koji je sad na grafoskopu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svedok je objasnio da je ovaj dokument koji je na grafoskopu, koliko vidim to je ovaj koji nosi datum 30. januar 1999. godine, da je to prevod dokumenta koji je ušao iz nekog drugog dokaznog predmeta i vidi se, sam kad listam, da u ovom obimnom rukopisu u tabulatoru 138, ovo je tek preseklo taj rukopis, dakle ne pripada ni logički, ni fizički tu. Ustanovićemo iz kog je to dokaznog predmeta, a ja sam se zadržao na tabulatoru 138 koji ima

faksimil i prevod ovog rukopisa koji sam citirao. Dakle, sve to šta ima, od voda za streljanje, jedinice za otmice i razna borbena dejstva, sve se nalazi u ovom rukopisu, sve to šta je citirano, osim ovog jednog papira koji se odnosi na napad na selo Movljane i selo Rečane. Sve ovo ostalo, sve se nalazi upravo u ovom rukopisu, sve što je citirano.

SUDIJA ROBINSON: Znači sada nas upućujete na 138. Koji tabulator u 138? Gospodine Miloševiću, ako Pretresno veće odluči da izuzme sve ove dokaze, za to nemojte nikog drugog da krivite osim samog sebe jer ovi dokazi nisu prezentirani na pravilan način. Dakle, gde to sada idemo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja zaista ne znam kako da vam prezentiram na pravi način ako vam dam fotokopiju rukopisa koji je nađen i zaplenjen od UČK. Ako vam dam prevod srpski i prevod engleski tog rukopisa i podatak gde je rukopis nađen i kada i u kojim okolnostima. Dakle, ne znam kako ja drukčije mogu da vam prezentiram to kao dokaz.

SUDIJA ROBINSON: Idemo dalje.

SUDIJA KVON: Da vidim da li sam dobro razumeo vašu organizaciju. Znači, generale, rukom pisani delovi su napisani na albanskom, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Tako je. Najveći deo, izvinjavam se. Postoji možda nekoliko strana pisanih mašinom, na albanskom.

SUDIJA KVON: Dobro, nakon toga, stranice koje slede su srpski prevod. To je otkucano ćirilicom, a ima iste brojeve. Međutim, među njima je ovaj 12-115. To je dokument koji je ušao greškom, zar ne? To nije deo ovog dokumenta?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Očigledno ne pripada seriji ovih dokumentata jer ovi dokumenti iz ovog obimnog predmeta, svi nose broj 346

posle numeracije njihovih strana. Jedino ovaj dokument ima 12.

SUDIJA KVON: Dobro, hajde da se onda više ne zadržavamo na tome. Idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, o kakvim ste posledicama ovih radnji sadržanih u ovom dokumentu, u tabulatoru 138 i ove organizacije mogli da se osvedočite? Kad kažem “radnji i organizacije”, to su ove oružane grupe, da se zadržim na broju od po četrdesetak ljudi, organizacije za streljanje, za otmice i tako dalje, o kakvim ste posledicama takve organizacije i ovoga šta tu piše u ovom dokumentu vi lično na Kosovu i Metohiji mogli da se osvedočite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam delimično objasnio da o ovih nekoliko citiranih delova tekstova, iz ovog obimnog materijala, upravo potvrđuju određene teze koje sam ja juče izneo u odgovorima na niz pitanja. One potvrđuju čak i one tabele koje smo analizirali, iz kojih se vidi da su posledice terorističkih napada bile veće po civilno stanovništvo nego po pripadnike policije. Neke delove danas citiranog teksta iz ovog materijala, takođe je moguće dovesti u vezu sa mojim odgovorom na jedno od jučerašnjih pitanja koje se odnosilo na to da civili napuštaju sela nakon oružanih sukoba, a naravno u grupama civila, sela i naselja napuštaju i sami teroristi koju su prethodno vodili borbu i koji na taj način ...

SUDIJA ROBINSON: Generale, moram da vas zaustavim zato što smo iskaz o tome već čuli. Pređite na neku drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite samo, generale, u zaključku ove teme, koliko je ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, rekao sam da idete na novu temu. Ova temu ste već iscrpeli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas pogledajte tabulator 142. Šta sadrži tabulator 142?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tabulator 142 sadrži informaciju o izvedenim akcijama na suzbijanju terorizma na teritoriji Kosova i Metohije. Ne vidi se datum niti period, ali pretpostavljam da će to da se vidi iz nekog od delova teksta informacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to dokument, da li je to dokument Ministarstva unutrašnjih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se u tom dokumentu ukazuje na terorističke napade i posledice?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To se ukazuje u ovom poglavlju I, na strani 1.

SUDIJA ROBINSON: To je ponovo 1998. godina, a time se više ne bavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Bavili smo se, gospodine Robinson, sa stanovišta dokumenata UČK, a sad gledamo to sa stanovišta dokumenata policije iz tog vremena. Treba videti sa obe strane.

SUDIJA ROBINSON: Ja sam vam dao instrukciju da krenete dalje. Ukoliko Pretresno veće bude smatralo da je to potrebno, dozvolićemo vam da se vratite na 1998. godinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete da se obratite Pretresnom veću, ako to želite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, želeo sam, gospodine Robinson, u vezi sa ovim što ste odlučili da ne tretiram u ovom trenutku više 1998. godinu. Samo napravite jedan izuzetak u vezi sa ovim materijalom. Hteo bih da samo na dve tačke ukažem. On ima nekoliko strana, ali samo na dve tačke koje direktno korespondiraju sa odgovorima sve-

doka koji su se ticali pitanja civila. Dakle, samo to. Sve ću ostalo da preskočim.

SUDIJA ROBINSON: Vi želite da postavite dva pitanja svedoku? Dobro, u redu, dva pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, da li ovde na strani 3 ima ovo poglavlje gde piše "Odnos prema civilima u borbenim dejstvima" i gde piše: "Prilikom izvođenja akcija, pripadnici Ministarstva su selektivno dejstvovali po ciljevima i to isključivo onih iz kojih su napadali albanske terorističke bande. Pri tome vodilo se računa da se maksimalno zaštite civili, a u slučajevima kada su albanski teroristi ispred sebe postavljali žene i decu kao živi zid, pripadnici ministarstva su se uzdržavali od borbenih dejstava. Tu činjenicu su neretko zloupotrebljavali albanski teroristi, istovremeno dejstvujući ...

prevodilac: Molimo da čitate sporije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... istovremeno dejstvujući iz celokupnog raspoloživog naoružanja, iz dobro utvrđenih bedema i puškarnica kojima su opasane njihove kuće odnosno čitava sela". Dakle da li ovo što se tiče odnosa prema civilima u potpunosti odslikava ono šta ste vi svedočili ovde?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno. Dakle, ovo što ste pročitali apsolutno potvrđuje moje odgovore na prethodna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Drugo pitanje vezano za ovo odnosi se na dve strane kasnije, poglavlje koje nosi naziv ...

SUDIJA KVON: Strana 438.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koje se odnose na aktivnost vraćanja civila u svoja mesta. To je dve strane kasnije. Da li ste našli

to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, samo ću da kratko citiram: "Stanovnici koji su izbegli pred terorističkim naletima, vraćaju se svojim kućama i svakodnevnim obavezama. Albansko stanovništvo koje se privremeno odselilo u mirnije krajeve pokrajine i gradove, posle proterivanja terorista vraća se svojim kućama. Više hiljada izbeglica ...

SUDIJA KVON: Strana 6.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... vraća se u svoja sela u kojima im je obezbeđena dovoljna količina namirnica, a od strane pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova, garantuje im se miran život i bezbednost" i tu se onda navodi koliko se vraća građana na razna područja, odnosno koliko se ne vraća, nego već vratilo u vreme kad je rađena ova informacija. Generale, da li ovo šta u ovoj informaciji stoji u celini se poklapa sa onim šta ste vi svedočili o posledicama dejstava po civile, šta se dešava posle antiterorističkih dejstava i o odnosu policije prema civilima u celom tom razdoblju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, gospodin Najs će, mislim, da uputi prigovor na to budući da se radi o sugestivnom pitanju.

TUŽILAC NAJS: Kad sam već ustao, ovo je već drugi dokument, ja, jednostavno, govorim o stvarima kako one dolaze jer će da bude sasvim nerealno da sve to pokrijem u unakrsnom ispitivanju, budući da imamo nekih 400, 500, 600 dokumenata koje moramo da pregledamo. Za ovaj dokument nema nikakve druge indikacije osim ovih brojki 13.1 u gornjem desnom uglu, dakle, nikakvih drugih indikacija, datum, poreklo, autor, ni kome je upućen. Ako optuženi to tako ostavi, onda ja sigurno neću biti u stanju da se pozabavim

tim dokumentom i ja ću morati od Pretresnog veća da zatražim da vrednost koju tom dokumentu bude pridalo, bude nula. Na optuženom je da vidi koliko mu je važan ovaj dokument, ali Pretresno veće može da pomisli da bi bilo od pomoći da zna mnogo više o ovakvim dokumentima pre nego što će da razmišlja o činjenicama na koji način će da budu uvršteni u dokazni spis Odbrane.

SUDIJA BONOMI: Ako vam pomoćnik ministra unutrašnjih poslova kaže da je to dokument koji dolazi iz Ministarstva unutrašnjih poslova, pa zar to nije nešto čemu treba da se prida neka težina i nešto šta treba da se procenjuje? Zar to nije nešto o čemu vi možete unakrsno da ispitujete kad budete unakrsno ispitivali?

TUŽILAC NAJS: Da, naravno postoji takva mogućnost, ali problem je u tome da je moja mogućnost da se pripremim za ispitivanje bitno drugačija pod ovakvim okolnostima, nego kad bi, na primer, svedok rekao "to je bio deo izveštaja koji je pripremljen na zahtev i za potrebe toga i toga". Onda ja mogu da započnem proces u kome ću da odlučim kako ću da istražim te navode, mogu da vidim da li smo mi podneli neke zahteve da nam se dostave takvi dokumenti, da li smo dobili odgovore ili nismo dobili odgovore na to.

SUDIJA BONOMI: Ja se sasvim slažem s vama u tome da je sav taj materijal mogao da nam dođe uz propratno pismo Ministarstva u kome bi oni potvrdili odakle oni dolaze, šta su i tako dalje. To bi sve moglo da se uvede u spis u roku od pet minuta, da se sve ovo obavilo pre, van sudnice. Sada smo suočeni sa jednom potpuno besmislenom situacijom i to situacijom koja nikako ne ide u prilog optuženom, imajući u vidu na koji način on vodi svoju odbranu i troši svoje vreme. I ja bih želeo svedoku da postavim jedno pitanje u vezi sa ovim dokumentom koji sada gledamo. Gospodine Stevanoviću, da li taj dokument bilo gde sadrži informaciju o broju albanskih terorista ili albanskih civila koji su ubijeni u operacijama za koje se ovde kaže da su to operacije razbijanja albanskih terorista?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine sudija Bonomi, ja ne mogu u ovom trenutku, dok ne bih malo pogledao, da kažem da li se baš u ovoj informaciji nalaze ti podaci, ali bi bilo logično da se nalaze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da pomognem, gospodine Bonomi, već na prvoj strani govori se o terorističkim napadima i kaže se u drugom pasusu ove glave: "Teroristički napadi i posledice. Teroristi su oteli 210 građana" i onda piše: "156 Srba i Crnogoraca ..."

SUDIJA BONOMI: Ali moje pitanje se odnosi na posledice po Albance. Ja vidim da tu ima jako puno informacija o posledicama za pripadnike Ministarstva unutrašnjih poslova. Ali mene zanima sledeće: kada sačinjavate jedan dokument u kome se navode sve aktivnosti kako bi se suzbijao terorizam, zar ne biste prilikom procena tih aktivnosti takođe naveli i broj ljudi koji je ubijen, bez obzira da li se radilo o teroristima ili civilima? To je ono šta ja pokušavam da pronađem u ovom dokumentu i želim da mi se pomogne u vezi s tim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svakako, gospodine Bonomi, evo ja ću vam pomoći da pronađete u ovom dokumentu već na prvoj strani. Ja nisam ovo sve mogao da čitam detaljno, ali znam šta je istina. A evo ovde piše, na prvoj strani. Skrećem vam pažnju dokument govori o građanima, ali posle toga kaže i šta su po nacionalnosti. U ovom poglavlju "Teroristički napadi i posledice" u drugom pasusu se kaže "Oteto 156 Srba i Crnogoraca, 42 Albanca, devet Roma" i tako dalje. U poslednjem pasusu, odnosno dva pasusa niže, "Izvršena 102 teroristička napada na građane i ostale objekte u kojima je 74 građanina ubijeno od čega 10 Srba i Crnogoraca, 29 Albanaca, 35 nepoznatih", nisu mogli da utvrde šta su po nacionalnosti.

SUDIJA BONOMI: Ali postoji jedan deo koji se tiče svega toga i to je deo koji nosi naslov "Posledice po neprijatelja". Tu čak postoji i

jedna rečenica. Ja sam hteo da vidim koliko je svedok upoznat sa ovim dokumentom jer postoji čak i jedna rečenica gde stoji "Albanske terorističke bande su imale brojne ranjene, a, takođe i određeni broj mrtvih." Šta je to? Da li postoji još nešto drugo u tom dokumentu što govori o posledicama po neprijatelja. Da li ima bilo kakvih detalja o onima koji su, recimo, bili zarobljeni?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa upravo u ovom poglavlju, gospodine sudija Bonomi, vidi se nešto od tih posledica po pripadnike OVK. Naravno ne mogu da pronađem cifru koja se odnosi na eventualni broj ubijenih, ali se ovde jasno vide cifre koje se odnose na preduzete mere protiv pripadnika terorističkih grupa, pa se, između ostalog, kaže: "U periodu od 1. januara do 29. septembra 1998. godine, policija ..."

SUDIJA BONOMI: To mogu i sam da pročitam. Da li je odgovor na moje pitanje da tu ne stoji koliko terorista je bilo ubijeno i koliko je albanskih civila bilo ubijeno, koji su, recimo, možda korišćeni kao živi štit ili kao kolaboratori? Da li tu stoji koliko je takvih ubijeno?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja do ovog trenutka nisam uspeo da pronađem taj podatak ovde, što, naravno, ne znači niti da jeste niti da nije bilo ubijenih civila i terorista.

SUDIJA ROBINSON: Tu postoje određene informacije o nekim ljudima koji su bili zadržani, njih 244. To stoji u drugom pasusu. Odnosno protiv kojih je određena mera pritvora. Gospodine Miloševiću, idemo dalje. Ja sam vam odobrio da postavite dva pitanja, a sada morate da krenete dalje budući da ste postavili ta dva pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Generale, mi smo sad prošli kroz neke teme koje govore o vrlo intenzivnom nasilju. S obzirom da ste vi dugo bili na Kosovu, da li možete da odgovorite ne pitanje da li su pre primene oružanih sredstava,

dakle, pre nego što su primenili oružana sredstva po vašem iskustvu, da li su pripadnici separatističkog pokreta pokušali da neke svoje ciljeve ostvare mirnim putem ili političkim sredstvima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa opšte je poznato da pripadnici separatističkog pokreta, pre nego što su primenili nasilna sredstva za ostvarivanje svojih političkih ciljeva, nisu primenili druga sredstva, odnosno nisu svoje ciljeve pokušali da ostvare mirnim putem i demokratskim političkim sredstvima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A na koji način su oni izbegavali korišćenje legalnih sredstava za ostvarenje političkih ciljeva?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, takođe je je opšte poznato da su oni bojkotovali rad u državnim organima i što je možda još važnije, bojkotovali su sve lolane i parlamentarne višestranačke izbore u Republici Srbiji tokom devedesetih godina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li ste vi imali prilike da ustanovite da li je to šta vi kažete, ta pojava bojkota predstavljana u nekom, u više, u svim, ili ni u jednom slučaju kao isterivanje Albanaca sa radnih mesta iz policijskih redova, iz struktura vlasti i tako dalje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa tako je ...

SUDIJA ROBINSON: Generale, zaustavite se, molim vas, na trenutak. Osim ako ne grešim, mi smo već čuli iskaze i videli dokaze o ovom konkretnom pitanju, o bojkotu i o opštem stavu separatista. Gospodine Miloševiću, pređite na neku drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, vi ste juče ovde komentarisali čitav niz tabela koje pokazuju kako je nasilje eskaliralo, u kojim periodima i kako je nasilje izgledalo za vreme pred rat, za vreme u toku rata i posle rata, posle odlaska naših snaga sa Kosova i Metohije. Sad vas pitam, šta su pokazali događaji posle dolaska međunarodnih snaga i da li je to šta se događalo, o čemu vi imate podatke, da li je održiva teza albanskih separatista da je uzrok nji-

hove borbe bio srpski ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, čini mi se da dolazite do onog trenutka svog glavnog ispitivanja kada, u stvari, izazivate negativne efekte. Ja neću da dozvolim to pitanje, budući da se ponavlja. Nema potrebe da sada izmišljate nova pitanja. Svedok već svedoči dva, tri dana. Ako nemate dodatnih pitanja, mi ćemo da okončamo vaše glavno ispitivanje i onda će gospodin Najs da počne sa unakrsnim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja imam još mnogo pitanja, gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Ukoliko su ta pitanja relevantna i ukoliko nisu repetitivne prirode, biće vam dozvoljeno da ih postavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson, vrlo ste ljubazni. Ja ću sada da zamolim svedoka da otvori tabulator 108. Ovde je jedna vrlo, rekao bih, informativna analiza. To je dokument ... Na prvoj strani stoji: "Septenbar 1999. godine, Republika Srbija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Resor javne bezbednosti ...

SUDIJA ROBINSON: Pre nego što nastavite, gospodine Miloševiću, čini mi se da nemamo prevod ovog dokumenta. Radi se o obimnom dokumentu koji se sastoji od skoro tridesetak strana. Da li je ovaj dokument bio predat na prevod?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Bio je predat na prevod. Izgleda vi još niste dobili taj prevod. Ali, ukoliko se slažete, ja mogu da pređem preko nekih delova ovog dokumenta, svedok može da se na njega pozove, a vi ćete prevod dobiti, ako smatrate da bi to bio način da se prođe?

SUDIJA KVON: Čini mi se da se ovaj dokument bavi događajima iz 1998. godine zar ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovaj dokument je urađen septembra 1999. godine. Znači bavi se terorizmom albanskih separatista na Kosovu i Metohiji i metodima njihovog delovanja, a pretpostavljam da mora da pominje i 1998. godinu, ali sigurno je napravljen zaključno sa septembrom 1999. godine. Mnoge podatke ste videli, koji se odnose na taj period, tako da se ja neću zadržavati na nekom posebnim podacima. Ovde je jedan izuzetno koristan dokument za razumevanje terorizma na Kosovu i Metohiji.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, nemamo prevod ovog dokumenta. Imamo dosta dokaza koji se odnose na 1998. godinu. Ako biste mogli da nam ukažete na delove ovog dokumenta koji se odnose na optužnicu odnosno konkretnije na 1999. godinu i onda ćemo te delove dokumenta da stavimo na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se već na prvoj strani teksta, ne govorim na prvoj strani ovoga dokumenta. Tu na prvoj strani je sadržaj, ne računamo naslovnu stranu. Konstatuje da je "terorizam eskalirao tokom 1998. godine i početkom 1999. godine." Znači govori se o periodu u kome je terorizam eskalirao 1998. godine i početkom 1999. godine "svirepim i beskrupuloznim ubistvima, otmicama i zlostavljanjem nedužnih civila, žena, dece i staraca na kućnom pragu" i tako dalje. A onda kaže "i intenzivnim terorističkim napadima na objekte i pripadnike Ministarstva unutrašnjih poslova, najčešće mučki, iz zasede i to prilikom kad su obavljali redovne zadatke". I onda se govori kako eskalira jer se govori o tome da je "14 puta više terorističkih napada u 1998. godini nego za ceo period od 1991 do 1997. godine." A onda, na kraju druge stranice piše: "U periodu od dolaska snaga KFOR-a (Kosove Force) ..."

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, moguće već sada uočiti jedan određeni obrazac iznošenja vaših dokaza. Tužilaštvo vas tereti za određene događaje. Što se tiče Kosova, vremenski period je od januara 1999. godine pa do 20. juna 1999. godine. Međutim, kod vas postoji određena strast da se bavite dokumentima koji se ne

odnose na taj period već na period pre toga. Ja sam rekao da to možda i nije irelevantno, ako želite da pokažete određeni obrazac. Ali, vi u jednom trenutku morate da dođete do navoda iz optužnice. Pretresno veće vam neće dozvoliti da stalno izvodite dokaze koji se odnose na 1998. godinu, osim ako nemate i dokaze koji se odnose i na 1999. godinu, jer jedino na taj način ti prethodni dokumenti postaju relevantni. Ako vi nećete da se bavite 1999. godinom, onda se dolazi do zaključka da svrha izvođenja tih dokaza nije forenzičke prirode. Ono šta mi želimo jeste da vidimo dokaze i ukoliko posedujete takve dokaze koji se odnose na navode iz optužnice i koji obuhvataju vremenski period koji sam vam malopre identifikovao. U suprotnom sve ovo nema forenzičku vrednost i izgleda da se radi u neke druge svrhe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, kad vam prezentiram neki dokument onako kakav je on bio, kakav je napisan u originalu, treba da imate u vidu da ni jedan od tih dokumenata nije pravljen u vezi sa ovim što vi nazivate "optužnica" već predstavlja zvanični dokument vlasti iz vremena u kome je pravljen. Ovaj koji je sada na stolu, piše u njemu vrlo jasno, piše: "U periodu od 1. januara 1998. godine do 28. septembra 1999. godine", dakle, govori se o vremenu koje obuhvata 1998. godinu zaključno sa 28. septembrom 1999. godine, kada je, pretpostavljam, ova informacija napravljena, kad je ovaj dokument napravljen. Ja sad u njemu ne mogu da izmislim pregradu na kojoj ...

SUDIJA ROBINSON: U redu, gospodine Miloševiću. Ukažite na relevantne delove ovog dokumenta. Imajte na umu da nemamo prevod.

SUDIJA BONONI: Ja bih hteo jasno da iznesem svoje ograde o tome da i dalje slušamo uopštene dokaze o ponašanju terorista OVK umesto da se izvode dokazi o konkretnim događajima koji se navode u optužnici. Ukoliko se ovaj dokument bavi događajima koji su obuhvaćeni optužnicom ili ako se odnosi na određeno ponašanje tokom perioda od januara do jun 1999. godine, dakle na period na

koji se odnosi optužnica, onda je dokument relevantan. Ukoliko se ne radi o tome, onda mi se čini da se radi o dokumentu kakve smo već ranije viđali.

SUDIJA ROBINSON: Ukažite nam sad na relevantne delove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sad ću da vam ukažem na relevantne delove. A inače u vezi sa ovim što ste inistirali da vas interesuje 1999. godina, ja to uvažavam. Sasvim. Međutim citiram vam tačku 17 koja kaže: "Ovaj zajednički zločinački poduhvat nastao je najkasnije u oktobru 1998. godine i trajao kroz ceo period u kome su se desili zločini navedeni u tačkama od 1 do 5, počev približno od 1. januara do 20. juna". Govori se o zajedničkom zločinačkom poduhvatu. Govori se o delovanju države u funkciji samoodbrane od terorizma kao o zajedničkom zločinačkom poduhvatu. To je suština ovoga o čemu se ovde raspravlja, gospodine Robinson. Ja ne mogu da iznosim dokaze ko je kojom rukom koga udario i kako je ko pao. Ovde se govori o tome da je policija izvršila zločine. Ovde imamo izuzetno kompetentnog generala policije koji ima 500 dokumenata, koji govori o tome kako se policija ponašala, kakva je naređenja imala, šta je činila i da li se to uopšte može, onda, na bilo kakav način tvrditi ono šta ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ne želim da sada držite govor. Ja sam vam već rekao da nam ukažete na relevantne delove ovog dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas izdvojte ili želite da ja citiram nekoliko delova ovog dokumenta?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja bih možda mogao da budem od pomoći ako bih rekao da je ovo zvanična analiza Ministarstva unutrašnjih poslova koja obuhvata, dakle i 1998. godinu, ali naravno i ceo period 1999. godine, do dana kada je ona urađena. A to je septembar koliko se sećam, septembar 1999. godine. Dakle, odnosi se većim delom na taj period, a, naravno, tre-

tira i prethodni period i tretira poratni period. Nešto od činjenica koje su ovde navedene, već smo prezentirali na prethodnim sednicama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, da skratimo stvari. Na trećoj strani se govori da je do septembra 1999. godine izvršeno 5.527 terorističkih napada. A govori se o tome koliko je lica ubijeno, 945 lica u tom istom pasusu, 654 građanina.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači 654 građanina. Od toga 291 Srbin i Crnogorac, 243 Albanca i 19 pripadnika ostalih nacionalnih zajednica. 101, zasada neidentifikovano lice.

SUDIJA BONOMI: Da li su ovo neke druge statistike i da li se one razlikuju od onih statističkih podataka koje smo već imali?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ne razlikuju se. Ovo bi trebalo da budu ...

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovo je samo, gospodine Bonomi, analiza koja raspolaže istim podacima. Ne mogu se razlikovati brojevi, ali se u njoj mogu videti tačno objašnjenja kako se šta događalo. I zbog toga je ona veoma korisna.

SUDIJA BONOMI: Ali koja je svrha svega toga? To smo već čuli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa svrha je pošto je ovo celovita analiza, da se prihvati kao dokazni predmet jer ako se pročita sve šta u njoj piše, onda bi, naravno, ovo šta se ovde pokušava da objasni kao nekeav zločinački poduhvat protiv Albanaca, bilo potpuno besmisleno. Naravno, nije reč samo o ovoj analizi, reč je i o mnogim drugim dokumentima, jer ovo šta se ovde govori nije utemeljeno ni na kakvim, ni na kakvim dokazima.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ako se bilo koji deo ovog dokumenta odnosi na januar-jun 1999. godine, ako se odnosi na navode iz optužnice, onda ćemo da vas saslušamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam tražio da se ovaj dokument, pošto je to celovit dokument Ministarstva unutrašnjih poslova, unese kao dokazni predmet, ja neću dalje da ga citiram. Podaci su izneti u vezi sa onim šta je bilo bitno u vezi sa posledicama terorističkih napada i njih smo analizirali vrlo pažljivo, juče.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, kao i u vezi sa drugim dokaznim predmetima možda ćemo morati da iznesemo argumente kasnije, ali ako je ovo opseg izvođenja dokaza u vezi sa ovim dokumentom koji nije preveden, onda tražim od Pretresnog veća da ne prihvati uvrštavanje ovog dokumenta.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, kao što sam već ranije rekao, mi ćemo na kraju izvođenja dokaza da razmotrimo sva pitanja vezana za prihvatljivost dokaza. Gospodine Miloševiću, koja je sledeća tema vašeg ispitivanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam imao nameru da pitam svedoka šta zna o napadima na verske objekte, spomenike kulture, izbeglička naselja, škole, zdravstvene ustanove, humanitarne radnike i tako dalje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa deo odgovora na to pitanje upravo se nalazi ...

SUDIJA ROBINSON: Da li se to odnosi na neku konkretnu optužbu iz optužnice?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa to je sve u jednom ...

SUDIJA ROBINSON: Ako se odnosi, molim vas da nam kažete o kom paragrafu optužnice se radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ću ići na paragrafe optužnice, a ovde je reč o jednoj opštoj situaciji u kojoj je policija dejstvovala, o čemu svedoči ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, mi sada ne govorimo o jednoj uopštenoj situaciji. Ovde se radi o suđenju. Vi se teretite za konkretna dela i izvođenje vaših dokaza mora da se odnosi na te tačke optužnice. Meni je drago što ste to sad upravo rekli jer je jasno da se krećete u pogrešnom smeru. Ne radi se ovde o uopštenoj situaciji. Vi niste na slobodi i vi morate da ističete dokaze koji se tiču optužnice. Ja neću da dozvolim izvođenje dokaza ukoliko se oni ne odnose na konkretne navode optužnice, budući da gubimo vreme. Ako postoji neka druga namera koju vi imate na umu, a koja nije dokazne prirode, ovo nije mesto za tako nešto. Dokazi o napadima na verske objekte, kulturne spomenike, škole i tako dalje mogu da budu relevantni, ali dokazi moraju da se odnose na optužnicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, vi ste upravo rekli kako sam ja ovde optužen za konkretna dela. Da li vi možete da me poučite koje sam ja to konkretno delo, koje je sadržano u optužnici, uopšte počinio? I da li ga ima? Jer i ono kažu da ga nema nego je ...

SUDIJA ROBINSON: Zaustavio sam vas. Optužnica vam je pročitana na početku ovog suđenja i vi ste upoznati sa optužnicom. Sad krenimo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja verovatno nisam dovoljno pametan da vidim koje sam konkretno delo počinio na koje me vi sad upućujete da treba da vam dokazujem da ga nisam počinio. Inače, ja mislim da je vreme za pauzu pa predlažem da, ako nemate ništa protiv, realizujemo ono ...

SUDIJA ROBINSON: Da, prošlo je vreme za pauzu. Napravićemo

sada pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete da nastavite s glavnim ispitivanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Generale, ovde je kao svedok svedočio britanski političar Padi Ešdaun (Paddy Ashdown). U tabulatoru 40 nalazi se kratak izvod iz transkripta. Ja ću vam samo citirati jedan deo onoga šta je on rekao, a onda ću vas zamoliti da odgovorite na pitanje. To je, inače, strana 27 od 84, svedočenje Pedija Ešdauna. Na samom dnu strane on odgovara na moje pitanje koje je bilo u vezi sa tim da je dobro poznata činjenica da se radilo o teroristima, on odgovara sledeće ...

SUDIJA KVON: Tabulator 40 je nešto drugo.

SUDIJA BONOMI: To nije tabulator 40.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ne znam da li sam ja napravio *lapsus linguae* ili se nije dobro čulo? Govorim o tabulatoru 140.

SUDIJA KVON: Ali to nije autentičan transkript.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam ovaj dobio, ovde gore piše, pretpostavljam dnevni transkript. Mogu li da nastavim, gospodine Robinson?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ovo izgleda da nije transkript svedočenja. Odakle dolazi taj transkript?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam zamolio saradnike da izvade iz transkripta, iz svedočenja Pedija Ešdauna. Pretpostavljam da su oni to skinuli sa ovog zapisa koji postoji ovde? Ne znam odakle bi drugo mogao da dolazi?

TUŽILAC NAJS: Ako to može da vam bude od pomoći, u verziji zapisnika koji ja imam, ovaj deo počinje pri dnu stranice 2398. Sada gledam na prvo pitanje "pokažite oboje, pokažite oboje", ovde možete videti "oboje" ...

SUDIJA KVON: Da, to sam i ja pronašao.

TUŽILAC NAJS: Dobro, tako da možemo relativno lako da proverimo tačnost ovog transkripta. Izgleda da je ovaj transkript skinut sa nekog veb sajta.

SUDIJA ROBINSON: U redu, gospodine Miloševiću, nastavite. Ako bude nekih netačnosti, mi ćemo moći to da proverimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dakle, odgovor gospodina Ešdauna glasi: "Gospodine Miloševiću, nikada nisam negirao da je to bila teroristička organizacija. Nikada nisam ni na koji način pokušao da opravdam patnje, bol i ubistva nevinih Srba i srpskih civila koje je prouzrokovala ta organizacija. Naprotiv, preduzeo sam korake kako bih izneo preporuke o tome kako da se to završi. Nikada nisam negirao, ni u ovom svedočenju, ni, koliko mi je poznato, u bilo kom govoru ili članku koji sam napisao, da je bilo aktivnosti OVK i da su nedužni Srbi patili. Ali ništa od toga ne opravdava niti daje izgovor za upotrebu ekscesivne skandalozne sile od strane oružanih snaga pod vašom kontrolom, na jedan arbitraran način usmerene protiv civilnog stanovništva. To je ... ". I tako dalje. I crtica, kako stoji u transkriptu. Nadam se da se to potpuno slaže sa, sa transkriptom koji vi imate pred sobom.

SUDIJA ROBINSON: Da, sećam se toga veoma dobro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, generale, Pedi Ešdaun govori o tome da, čuli ste, nikad nije osporavao da je u pitanju teroristička organizacija, ali da je ovde reč o prekomernoj upotrebi sile. Molim vas, sad ćemo se pozabaviti pitanjima koja daju odgovor na to da li je reč

o prekomernoj upotrebi sile, ali pre toga vas molim samo da kažete šta vi mislite o ovoj konstataciji svedoka Pedija Ešdauna?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ona je malo duža, ali čini mi se da sam je dobro razumeo. Dakle, ja apsolutno mogu da se složim sa dve stvari iz ove tvrdnje gospodina Ešdauna. Prvo, nesporno je, naravno, da je reč o terorističkoj organizaciji koja se zvala OVK i drugo, ja apsolutno izražavam žaljenje prema svim žrtvama oružanih sukoba, ne samo na Kosovu i Metohiji, nezavisno od toga na kojoj su strani i od koga su stradali. Ali, naravno, ja nikako ne mogu da se složim sa ovom konstatacijom da je policija generalno upotrebljavala, kako je ovde prevedeno, surovu, neprimerenu, možda i neproporcionalnu silu. To, jednostavno, nije tačno. To, takođe, ne znači, naravno, da nije bilo pojedinačnih slučajeva prekoračenja pa i zloupotrebe ovlašćenja u primeni sredstava prinude, konkretnije, u primeni oružja, službenog naoružanja u policiji, kao sredstva policijske prinude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto je ovo jedno od suštinskih pitanja, dakle, nije sporno da je teroristička organizacija nego je reč o surovoj i preteranoj upotrebi sile. Kako možete da okarakterišete uslove u kojima je na Kosovu i Metohiji delovala policija u ovom kritičnom periodu, 1998. godine i 1999. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa očigledno je iz svega šta sam do sada rekao, jasno da je policija tokom druge polovine 1998. godine i tokom prve polovine 1999. godine, delovala u izrazito složenim uslovima na Kosovu i Metohiji, a oni bi se, možda, konkretnije mogli okarakterisati kao izrazita premoć pretnji svim pripadnicima policije, naravno i građana, od strane delova, od strane terorističkih organizacija OVK, kao i od vazdušnih udara NATO-a, na svim merama koje je policija i građani preduzimali da se od takvih pretnji zaštite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, dobro je da ste se pozvali na ovu konkretnu izjavu Pedija Ešdauna koje se ja vrlo dobro sećam jer, po mom mišljenju, to je u velikoj meri navod izrečen protiv vas, navod na koji vi morate da odgovorite. Dakle, nije uopšte

sporno da je OVK bila organizacija koja je izazivala patnje, pa čak i činila ubistva. Ono šta je ovde sporno je odgovor na to i preterana priroda tog odgovora. Ali vi nećete dobro da odgovorite na tu optužbu izводеći dokaze veoma generalne prirode, kao što je ovaj iskaz koji sada slušamo od pomoćnika ministra. Vi ćete da odgovorite na tu optužbu tako da izvedete dokaze koji govore o konkretnim optužbama u optužnici. Ja sam vam taj savet već ranije dao. Znam da je vaš karakterističan odgovor to da kažete da ono šta ja kažem zapravo znači da je breme dokazivanja na vama. I zato ja sada želim da razjasnim da je breme dokazivanja uvek na Tužilaštvu. Međutim, kad govorimo o vašoj Odbrani, ja vam savetujem da vaše dokaze skoncentrišete na konkretne optužbe u optužnici. Ako general može da svedoči o bilo kojoj od optužbi sadržanih u optužnici, a ima ih mnogo, onda bi on trebalo to da radi, a ne da vi od generala dobijate iskaz u kome on daje svoje opšte impresije o OVK i opšte impresije o ponašanju srpskih snaga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Potpuno razumem to šta ste rekli gospodine Robinson, ali rekli ste na samom početku da je veoma važno pitanje ove tvrdnje i optužbe da je reč o preteranoj upotrebi sile. I ja zato nameravam da postavim svedoku nekoliko pitanja koja daju odgovore upravo na te optužbe koje se tiču prekomerne upotrebe sile. Dakle, pitanja koja se tiču uslova rada policije na Kosovu i Metohiji, načina rada policije, primena policijske sile i zakonitosti u radu policije. Smatram, nadam se da ćete se složiti da su to četiri teme na koje se mora odgovoriti da bi se dobila jasna predstava o tome je li i u kojoj meri mogla da bude preterano upotrebljena sila. Jer ako se nemaju u vidu ni uslovi rada, ni način rada, ni primena policijske sile, ni zakonitost u radu policije, onda se na ova pitanja ne može odgovoriti ispravno. A smatram da vas to interesuje.

SUDIJA ROBINSON: Da, ali kojim standardima vi ocenjujete legalnost upotrebe sile od strane policije? Da li je policija delovala na zakonit način ne procenjuje se na osnovu standarda vaše države. Ovde se to procenjuje na osnovu standarda međunarodnog human-

itarnog prava i međunarodnog krivičnog prava. Ovo što vi sada želite da iznesete nije irelevantno, ali se nadam da ćete isto tako da iznesete i dokaze koji se odnose na konkretne optužbe. Izvolite, postavite prvo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, pitao sam vas u vezi sa uslovima rada policije i vi ste rekli da su ti uslovi bili izrazito teški i objasnili težinu uslova napadima UČK i bombardovanjima NATO pakta. Da li je to bila suština vašeg odgovora?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je bila suština mog uopštenog odgovora, ali, naravno, mogao bih da kažem još nekoliko reči detaljnije, ako ima potrebe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo najkraće, molim vas.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa najkraće rečeno, složenost tih uslova, pored onoga šta sam već rekao, karakterisala je i činjenica da je određeni deo teritorije Kosova i Metohije, bio pod određenom kontrolom pripadnika OVK. Osim toga, sa prvim NATO udarima nastala je jedna prilično ozbiljna konfuzija u svim strukturama i na svim nivoima. Takođe, prohodnost komunikacija zbog stalnih NATO pretnji bila je ozbiljno ugrožena, a sve komande i policije, a kako znam i vojske, bile su prevashodno prinuđene da zaštite sopstvena komandna mesta tako što će ih vrlo često menjati. Osim toga, sa prvim danima NATO udara na Kosovu i Metohiji, pogođena je i glavna telefonska centrala u Prištini koja je bitno onemogućavala efikasne uslove za komuniciranje između istočnih i zapadnih delova Kosova i Metohije. Sve to zajedno bitno je onemogućavalo da policija, na pravi način, kao što to radi u redovnim uslovima, drži pod kontrolom teritoriju, naselja pa čak i sopstvene jedinice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, kad kažete da je reč bila o teškim uslovima, da li se, na primer, već u tabulatoru 141 može videti u kakvim uslovima rade policajci na terenu i šta se, u stvari, događa. Ovde je jedna depeša Štaba Ministarstva ...

SUDIJA ROBINSON: Nije prevedeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro.

SUDIJA ROBINSON: Ovo se, takođe, odnosi na jul 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se u tabulatoru 149 nalazi zapovest od 22. maja 1999. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nalazi se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja se nadam da je dokument preveden?

SUDIJA ROBINSON: Da, to je prevedeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo imamo priliku, pošto je ovo i prevedeno i može da se vidi, da li biste bili ljubazni da ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ovde je reč o jednoj zapovesti za konkretnu antiterorističku akciju od 22. maja 1999. godine. Ali mislim da smo mi ove zapovesti već prošli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovo je bilo reči o uključivanju snaga MUP-a u sadejstvo sa vojskom. Sa tog stanovišta smo samo koristili zapovest. Međutim, sada, govoreći o uslovima, da li se ovde na prvoj strani kad se opisuje neprijatelj govori da je, znači 22. maja se konstatuje da je poslednjih 10, 15 dana pojačana koncentracija i borbena aktivnost šiptarsko-terorističkih snaga u širem rejonu ovih sela koja se ovde navode.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To se očigledno vidi, a to je, inače, standardni sadržaj tačke 1 u ovakvim borbenim dokumentima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda se kaže da su "intenzivirana zasebna i prepadna dejstva na pojedinačna motorna vozila i snabdevačke kolone."

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: “Da je cilj šiptarsko-terorističkim snagama, iznenadnim dejstvima, nanositi gubitke u živoj sili, sredstvima ratne tehnike, izazvati nesigurnost kod pripadnika vojske i MUP-a i ometanje saobraćaja na komunikacijama.”

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda se govori gde je povećana koncentracija UČK.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, tačno u kojim reonima i pravcima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle to je sve 22. maj 1999. godine. Onda se govori o naoružanju.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pored standardnog naoružanja, pešadijskog, govori se o mitraljezima, protivavionskim mitraljezima 12,7 milimetara, ručnim bacačima i minobacačima 60 milimetara i 82 milimetara.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda se govori da je na prilazima i u naseljenim mestima izvršeno zaprečavanje miniranjem prilaznih puteva i napuštenih kuća. To sve, znači, su uradili teroristi.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I govori se kako postižu gubitke kod snaga Jugoslavije i MUP-a i onda se kaže da će “verovatno odbrana njihova biti podržana dejstvom NATO avijacije i krstarećih raketa iz vazdušnog prostora.”

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je dakle sve to što je ovde opisano bila ...

SUDIJA BONOMI: Mogu li da pitam kakva je vaša veza s ovim dokumentom, gospodine Stevanoviću?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa moja veza s ovim dokumentom je samo utoliko što se on nalazi u dokumentima Ministarstva unutrašnjih poslova. I svakako što je na ovom zadatku, po ovoj zapovesti, uključena, verovatno ...

SUDIJA BONOMI: Znači taj dokument nije izdat vama? Ta naredba nije izdata vama? Mogu li sada da pitam gospodina Miloševića koje je svrha pitanja koju vi postavljate u ovom trenutku? Pomozite mi da identifikujem šta će ovaj iskaz da pokaže, a da mi nismo o tome već čuli mnogo od ovog svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa upravo sam postavio pitanje, ako ste čuli, gospodine Bonomi, u kojim je uslovima radila policija u ovo kritično vreme i pročitao sam deo zapovesti koji se odnosi na dejstva neprijateljske strane i pitam svedoka, pošto je i on bio na Kosovu i Metohiji, da li je to ...

SUDIJA BONOMI: Da li vi prihvatate da je policija delovala brutalno i sada to pokušavate da opravdate? U čemu je relevantnost uslova pod kojim je policija delovala? Da li su se oni ponašali na nepravilan način zbog tih uslova ili vi kažete da su se oni ponašali na pravilan način? Šta je teza koju vi iznosite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, policija se, evo sasvim jasna teza koju iznosim, policija se masovno i generalno ponašala na pravilan način, a izuzetno i pojedinačno na nepravilan način, s tim što je masovno i generalno ponašanje policije bilo u skladu s propisima i sa naredbama, a pojedinačno i brutalno ponašanje pojedinaca, bilo predmet krivičnog gonjenja i postupaka od strane te iste policije. To je ono što je istina.

SUDIJA BONOMI: Pa zašto onda ne idemo na činjenice koje to

pokazuju? Zašto stalno gledamo naređanja o tome šta treba da se uradi ili šta se dešavalo? Zašto ne idemo na ponašanje samih policajaca?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja upravo na to ponašanje i idem, ali pretpostavljam da je potrebno da se zna u kojim uslovima se sve to događa. I da li je u tim uslovima, onda, moguće, vi ste čuli u odgovoru svedoka da u tim uslovima nekad nije bilo moguće kontrolisati svakog pojedinca u sastavu oružanih snaga, pa čak i u sastavu policije. I da su, onda, u takvim uslovima, mogućnosti ekscesa veće, što ekscese ne opravdava, ali govori o postupcima policije posle toga, u vezi s tim ekscesima.

SUDIJA KVON: Ranije smo se bavili tabulatorom 148 koji je sličan ovome. Mislim da sada možemo brzo dalje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U tim okolnostima, generale, da li je bila praksa da Albanci prijavljuju policiji sva krivična dela koja su se protiv njih dogodila, a čiji su počinioci bili pripadnici UČK?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Taj bitan detalj sam izostavio iz prethodnog odgovora. Naravno, važna činjenica u vezi sa postupanjem policije u navedenom periodu jeste i činjenica da su Albanci u velikoj meri izbegavali, odnosno nisu prijavljivali bezbednosne događaje, uključujući i one najteže, policiji. Pre svega zbog straha od osвете zbog same činjenice da komuniciraju sa policijom. To je svakako jedan od razloga zbog čega policija nije mogla svaki događaj da evidentira i da po svakom događaju postupa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, u tim uslovima, da li je policija nastojala da iskoristi sva sredstva, da sazna o svim događajima sve što je moguće?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. I u tako teškim uslovima policija je činila sve da postupa na isti način kako inače čini u mirnodopskim uslovima i kako to inače uobičajeno, na primer, čini i danas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li možemo da vidimo jedan primer u tabulatoru 56, to je datum 23. maj 1999. godine, Priština (Prishtine), znači štab MUP-a, depeša ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Izvinjavam se samo, koji tabulator?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 56. Štab MUP-a, dakle ...

SUDIJA ROBINSON: 156?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 56.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ja imam ovu depešu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A ovde se vidi ... Znači to je početak poslednje nedelje maja 1999. godine, to je svim SUP-ovima od 1 do 7, načelnicima, poslato iz štaba. Kaže: "Neophodno je da obavestite direktore bolnica i drugih zdravstvenih ustanova u koje se dovode poginula i povređena lica, bez obzira o kome se radi (pripadnik MUP-a, vojske, građanin) da bez izuzetka o tome odmah obavestavaju dežurne službe SUP-a koje će uputiti kriminalističke inspektore radi uzimanja osnovnih podataka o licima, mestu, vremenu i načinu nanošenja povrede i druge podatke i dostavljati izveštaje štabu. Dakle generale, pitao sam vas da li su sva sredstva korišćena da se dođe do podatka o bilo kakvoj posledici koja je nastala bilo o ranjenim, poginulim, povređenim i bez obzira i nediskriminatorno na građane, policiju, vojsku, sve?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Policija uobičajeno koristi sve moguće izvore podataka, informacije o bilo kom događaju kako bi mogla da preduzme mere iz svoje nadležnosti. Ova depeša na određen način ima veze sa onim prethodnim odgovorom kada sam rekao da Albanci u velikoj meri nisu prijavljivali događaje, uključujući i ove sa smrtnom posledicom, pa je ova depeša verovatno imala za cilj da jedan od posebnih načina saznavanja o događajima sa smrtnim posledicama i sa teškim telesnim povredama bude i

preko nadležnih odgovarajućih zdravstvenih ustanova, gde se očekuje da se takva lica najpre dovode radi zbrinjavanja. Cilj je, naravno, bio da se što više takvih događaja registruje kako bi se nakon toga moglo raditi na njihovom rasvetljavanju u policijskom i, naravno, u drugom smislu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je policija unapred planirala kada je počela da postaje i nagoveštena opasnost od bombardovanja, da li je policija unapred planirala kako da se obave policijski poslovi u tim drugim teškim uslovima i da li je u tom pogledu na isti način tretirala sve građane? Ja vam skrećem pažnju na tabulator 53 koji je od oktobra 1998. godine i koji se odnosi na "Mere i aktivnosti za sprečavanje i otklanjanje posledica u slučaju bombardovanja ciljeva na Kosovu i Metohiji od strane NATO", koji donosi štab Ministarstva.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija kao i svaka druga državna institucija ima predviđene obaveze priprema za postupanje u slučaju agresije, odnosno u slučaju rata. Ovaj dokument pokazuje šta je policija planirala da preduzme kako bi se pripremila da adekvatno reaguje i da postupa u uslovim NATO agresije, koja se u ovom trenutku očigledno činila izvesnom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo da skrenem pažnju na "B". "Nakon bombardovanja", misli se konkretnog bombardovanja, svakodnevnog, tačka 3 kaže: "Pružati pomoć sanitetskim ekipama na zbrinjavanju povređenih pripadnika vojske i građana i obezbediti društvenu imovinu i imovinu građana od razvlačenja i krađe".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I, naravno, onda mere raščišćavanja komunikacija, gradskih ulica i tako dalje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sve ove mere, kao što se vidi, podeljene su na mere pre bombardovanja, na mere za vreme bom-

bardovanja i na mere nakon bombardovanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tabulatoru 55 koji nosi datum 18. februar 1999. godine, govori se o pojačanim pritiscima i svim merama koje policija preuzima da obavlja svoje poslove u tim otežanim uslovima.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovo je konkretna depeša kojom se organizacione jedinice ministarstva obavestavaju, odnosno kojima se nalažu konkretne mere u vezi sa eventualnom agresijom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, primećujem da se u prvom paragrafu spominju veći pokretu stanovništva iz graničnih područja prema unutrašnjosti. Da li bi svedok mogao da iznese svoj komentar u vezi sa tim, odnosno zašto se očekivalo da će do tako nečega da dođe?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine predsedavajući Pretresnog veća, ovaj citat se logično odnosi na logični pretpostavku da ako bi došlo do kopnene agresije, građani iz prigraničnih područja, u principu se sele prema unutrašnjosti napadnute države. Dakle, ova konstatacija, ovaj citat dolazi od takve procene da se to može desiti. I naravno, ne odnosi se na Kosovo i Metohiju nego se odnosi uopšte na prigranična područja na teritoriji republike. Jer u tom trenutku, naravno, agresija nije počela, svi podaci sa kojima policija i državni organi rasoplažu, svode se na pretpostavke i na procene šta se može desiti u slučaju da do agresije dođe. Naravno, kada dođe do agresije moguća su odstupanja od tih i takvih procena.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, vi ste pomenuli da je policija imala otežane uslove u kretanju, u održavanju kvaliteta veza,

u kvalitetu informisanja, izveštavanja. Kako se policija ponašala u tim otežanim uslovima posebno kada bi se odigrao neki događaj koji vi u vašem službenom rečniku nazivate "bezbednosni događaj"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Uopšteni odgovor na to pitanje već sam dao. Mogu eventualno da konkretizujem redosled aktivnosti koje bi policija preduzela nakon toga što bi imala saznanje o bilo kakvom od tih događaja. Dakle, prvo po prijemu informacije policija pokušava da izađe na lice mesta i da proverí tačnost informacije. Ukoliko se informacija pokaže tačnom, policija preduzima mere na obezbeđenju mesta događaja i na obaveštavanju nadležnih pravosudnih organa. Nakon obaveštavanja pravosudnih organa, policija u principu postupa po njihovim nalogima. Najčešće asistira prilikom vršenja uviđaja ili, po ovlašćenju nadležnog istražnog sudije, sama vrši uviđaj. Zavisno od odluka istražnog sudije i tužioca, policija, takođe, asistira u ekshumaciji, obavlja određene logističke poslove vezane za eventualnu obdukciju, takođe preduzima mere formiranja kriminalističko-tehničke dokumentacije o samom događaju koja se kasnije koristi u svakom postupku, uključujući, pre svega, sudski i, naravno, takođe po nalogu istražnog sudije asistira prilikom sahranjivanja poginulih ili stradalih lica, ukoliko je reč o takvom događaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. E sad mi recite, u kojim situacijama, u kojim situacijama to dokumentovanje bezbednosnih događaja koje ste sad pomenuli, ipak nije bilo moguće? U kojim situacijama nije bilo moguće?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dokumentovanje i ukupan rad koji sam objasnio, u policiji je po događajima, nije bio moguć, odnosno nije bio urađen jedino u slučajevima neprijavlivanja, odnosno u slučajevima kada policija nema nikakvo saznanje o događaju, zatim u slučajevima kada je prosto nemoguće naći bilo kakav trag o prijavljenom događaju i nije moguće u tom trenutku utvrditi da sam događaj postoji kao takav i treći slučaj je kada je iz razloga bezbednosti bilo apsolutno nemoguće ići, izaći na lice mesta gde se navodno prijavljeni događaj desio. A takvih slučajeva je u

vreme bombardovanja bilo svakako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo nekoliko pitanja o načinu delovanja policije. Dakle, mi smo mogli iz ovih dosadašnjih odgovora ... I da vas uopšte ne pitam, da razumemo šta su bili ključni zadaci policije i 1998. godine i 1999. godine. Odgovorite mi, vi ste objasnili, uglavnom, šta su bili ključni zadaci. Da li je policija na bilo koji način delovala diskriminatorno s obzirom na nacionalnu, versku ili bilo koju drugu pripadnost pojedinca i grupa prema kojima se deluje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da nije. Policija je preduzimala mere isključivo prema teroristima i prema kriminalcima svih vrsta i prekršiocima prava nezavisno, apsolutno nezavisno od njihove bilo kakve pripadnosti. Zavisilo je isključivo od toga šta su počinili i u vezi sa kakvim događajem se dovode u vezu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je u vezi sa počiniocima. A da li je delovala diskriminatorno kada su u pitanju subjekti koje je štitila?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Takođe, nije. Dakle policija je preduzimala jednake mere zaštite prema svim licima nezavisno od njihove bilo kakve pripadnosti, a zavisno isključivo od toga kakva je bila vrsta njihove ugroženosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, koje je oblike policija koristila za izvršavanje zadatka suzbijanja terorizma na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa oni se mogu svesti, čino mi se da sam nešto od toga rekao, na preventivne oblike delovanja, zatim na reagovanje na teroristički napad i na izvođenje konkretnih, planiranih antiterorističkih akcija ili operacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta su bili preventivni oblici delovanja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa preventivni oblici delovanja su se prevashodno odnosili na prikupljanje bezbednosnih podataka

o delovanju i kretanju pripadnika terorističke organizacije, zatim na zaštitu naselja, komunikacija, na zaštitu sopstvenih jedinica. U stvari preventivni oblici delovanja imali su za cilj da se događaj, da se tako izrazim, da se događaj ne desi, da se ne desi napad terorista, tako da se može adekvatno regovati na njega.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate neki primer da su vas iz nekog sela pozivali da ih štitite gde se očekivalo da mogu da se pojave teroristi, gde vi niste eventualno blagovremeno obratili pažnju.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, tih primera je svakako bilo puno na nižem nivou. Ja mogu da se setim jednog primera gde sam neposredno otišao u to selo. Mislim da je to selo u opštini Istok (Istog) i da se zove Crkolez (Cerkolez). Oni su malo selo sa malim brojem stanovnika, a u susedstvu im je jedno veliko albansko selo i oni su jako bili isprepadani, želeli su da napuste to selo, ali nakon uveravanja da će biti zaštićeni nakon toga što smo im poslali jedni manju jedinicu tamo, oni su ostali i ako se dobro sećam oni i danas žive, naravno u malom broju, u tom istom selu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, pošto ste rekli da je policija i reagovala i izvodila antiterorističke akcije, da li je policija češće izvodila antiterorističke akcije ili je češće reagovala na terorističke napade?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, naravno da je češće reagovala. Tokom 1998. godine, sve do, negde, jula, avgusta, isključivo je policija reagovala na terorističke akte, a juče sam rekao, uz to se i uzdržavala od prolaska kritičnim komunikacijama i od ulaska u kritična sela. Jul, avgust, ako se dobro sećam i septembar, policija je učestvovala u planiranim antiterorističkim akcijama, ali, uslovno rečeno i te antiterorističke akcije imaju na određen način reaktivan karakter jer se one izvode nakon serije terorističkih napada na određenim komunikacijama i u određenim zonama. U vreme Verifikacione misije policija je, praktično, samo reagovala na antiterorističke akte uz prethodno prijavljivanje takvih aktivnosti ver-

ifikatorima. U toku 1999. godine izvođene su antiteroristike akcije, ali bilo je i reagovanja na terorističke akte, moguće više nego samih planiranih antiterorističkih akcija.

SUDIJA ROBINSON: Generale, samo da sačekam da se transkript završi. Mene zanimaju ove planirane akcije od strane policije. Vi ste upravo rekli da, u većini slučajeva, čak i u vezi sa planiranim akcijama, da su, u stvari, te akcije bile reakcija. Pretpostavljam da je bilo i slučajeva kada je izvedena neka planirana akcija koja se ne bi mogla okarakterisati kao reakcija na nešto? Molim vas da nam date svoj komentar u vezi sa tim.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine predsedavajući Pretresnog veća, kada sam rekao da je se i planirane antiterorističke akcije mogu smatrati reakcijom, objasnio sam tu reakciju na niz terorističkih napada u nekom prethodnom periodu. Naravno da u takvim planiranim akcijama dominira ovaj planski aktivni element, a ne sam reaktivni. Ali je on uvek vezan sa prisustvom i sa delovanjem konkretnih grupa na konkretnom području, pa se u tom smislu može smatrati uslovno reakcijom na postojanje i na delovanje konkretnih grupa u konkretnom području. Ali je ona po sadržaju planiranja i po načinu izvođenja, uglavnom aktivna, akcija ili operacija.

SUDIJA ROBINSON: U slučaju planirane akcije, ako bi policija, recimo, otišla na neko područje za koje je imala informacije da se tamo nalaze pripadnici OVK, recite nam kako bi se oni tamo ponašali? Da li bi oni prvo reagovali, dakle preduzeli mere protiv OVK ili bi čekali da OVK nešto prva uradi?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Cilj svake antiterorističke operacije je bio da se pripadnici terorističkih grupa pronađu i liše slobode, u našem žargonu lakše je razumeti, uhapsu. Dakle, to je cilj akcije. Svakoju takvoju akciji prethode prikupljanje operativnih ili obaveštajnih podataka o grupi, njenom sastavu, naoružanju koje poseduje, načinima delovanja, mestima baziranja i tako dalje. Kada krene realizacija svake

akcije, policija praktično polazi u selo, primereno strukturirana i opremljena zavisno od procenjenog otpora koji se može očekivati. Nikada policija ne otvara vatru prva zato što je jasno, samo po sebi, da je ključna razlika između policije i terorista u tome što teroristi imaju cilj da ubiju, a policija takav cilj do proglašenja ratnog stanja nije mogla imati niti ga je ikada imala. Dakle, policija odlazi da pronade i uhapsi izvršioce konkretnih krivičnih dela koje u tom trenutku može znati poimenično ili ih ne mora poimenično znati. Policija, naravno, u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, ima pravo da upotrebi vatreno oružje kao sredstvo prinude, a uslovi za upotrebu vatrenog oružja su propisani i zakonom i podzakonskim propisima u Republici Srbiji. Naravno, samo nepoželjna posledica upotrebe oružja kao sredstva prinude, kao sredstva policijske prinude, može biti smrt nekog lica, uključujući i teroristu. Da možda zaključim? Cilj policije nije da ubije već da pronade i uhapsi. Cilj terorista je uvek bio, kako sam objasnio u prethodnim pitanjima, da iz zasede ubiju onoga sa ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, generale. Možete li da mi date primer neke planirane akcije koja ne bi bila reaktivna, po prirodi?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa mi smo gledali tabulatore, ja sad ne mogu da se setim koji su, mislim da su negde oko 40, 90, 140 do možda 149? Te zapovesti, dakle, govore o planiranim antiterorističkim operacijama. I svaka od njih može se, uslovno rečeno, nazvati aktivnom. Uz onaj uslov koji sam objasnio, da je i takva kakva je bila imala veze sa prethodnim delovanjem i postojanjem konkretnih terorističkih grupa. Što se vidi uvek u tački 1 ove zapovesti koju smo citirali u odgovorima na prethodna pitanja.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi ovoga šta vas je pitao gospodin Robinson, šta je reaktivno, a šta aktivno, vi ste pomenuli ove tabulatore. Dakle i u ovom tabulatoru 149, u prvoj tački se kaže: "U poslednjih 10, 15 dana, pojačana je koncentracija i borbena

aktivnost šiptarskih terorističkih snaga u širem rejonu sela“, pa nabraja sela i tako dalje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema tome, da li i to govori o reagovanju, u stvari, na pojačanu aktivnost ovih snaga na tom području?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Pa, antiteroristička akcija bi bila besmislena ako na tom području ne bi postojala teroristička grupa, pa i ne bi postojalo neko njeno delovanje u nekom izvesnom prethodnom periodu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se kaže da oni iznenadnim dejstvima nanose gubitke u živovj ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, pitanje koje sam postavio, svjedok je već odgovorio. Pređite na neku drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li je, dakle, policija sada radila na obezbeđenju dokumentacije o svim bezbednosnim događajima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno, o svim bezbednosnim događajima o kojima je imala bilo kakvo saznanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to znači nezavisno od okolnosti događaja, znači, bez obzira kako se događaj desio?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nezavisno od okolnosti događaja. Zavisno samo od mogućnosti koje sam objasnio u odgovoru na prethodna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I nezavisno od bilo kakve pripadnosti žrtve, počinioca ili bilo koga drugog?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Nezavisno od toga ko je izvršilac i nezavisno od toga ko je žrtva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li se u tabulatorima 76, 77 i 78 nalaze pregledi ovih bezbednosnih događaja sa smrtnim posledicama po svim ovim datumima, onako kako ih je policija na osnovu svakog pojedinačnog predmeta evidentirala? Pogledajte, znači, ova tri tabulatora ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je tabulator 76, ako smo ga našli? Reč je o pregledu bezbednosnih događaja ...

SUDIJA ROBINSON: Da li imamo prevod ovog dokumenta?

SUDIJA KVON: Imamo prevod tabulatora 78. Da li bismo možda mogli da koristimo taj dokument?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Izvinjavam se, nisam pratio...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, gospodin Kvon (Kwon) je ukazao da ima prevod tabulatora 78. Može da se koristi i taj dokument zato što je njegov prevod tu dostupan, međutim ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije ista struktura, tako da je...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dokument je, dokument je ... 78 je pregled registrovanih krivičnih dela na štetu Srba i Crnogoraca na području Kosova i Metohije, a prethodni 77, je pregled izvršenih krivičnih dela na štetu Albanaca na području Kosova i Metohije i to od 1. januara do 20. juna 1999. godine. I to po vremenskim periodima.

SUDIJA ROBINSON: Već smo se bavili tim dokumentom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, bavili kada je bio svedok ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nismo se bavili ako se ja ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: ... kada je bio svedok, gospodin Paponjak.

Vi ste u pravu. Kada je svedočio načelnik Sekretarijata za unutrašnje poslove Peć (Peje), gospodin Paponjak. Ali se onda taj pregled, znači, krivičnih dela na štetu Albanaca, na štetu Srba, na štetu ovih ostalih, odnosio na područje njegovog Sekretarijata za unutrašnje poslove. Znači, na područje četiri opštine koje pokriva Sekretarijat Peć. A ovaj pregled koji ima identičan naslov i koji smo ovde dali kao dokazni predmet uz svedočenje generala Obrada Stevanovića, odnosi se na celu teritoriju Kosova i Metohije. I podaci u njemu odnose se na celu teritoriju. U svedočenju generala Stevanovića se nismo na tome zadržavali.

SUDIJA ROBINSON: Znači tako, ovo se odnosi na čitavo područje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imate, dakle, sada mogućnost da vidite kako je to radio jedan Sekretarijat koji pokriva četiri opštine i kako se radilo za celo područje Kosova i Metohije.

SUDIJA ROBINSON: Nemamo prevod 76 i 77.

SUDIJA KVON: Ne, tabulator 77 je preveden.

SUDIJA ROBINSON: U redu, dakle, 77 je preveden.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 77 i 78 su prevedeni. Molim vas, onda, ukrako komentarišite 77 i 78. 77 su krivična dela na štetu Albanaca.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, pre nego što svedok odgovori na pitanje, molim vas da postavite osnovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ovo zvanični dokument Ministarstava unutrašnjih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su svi ovi statistički podaci

koji su u njega uneti zasnovani na konkretnim predmetima kojima raspolaže Ministarstvo unutrašnjih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas sada da komentarišete ovaj pregled koji imamo u tabulatoru 77, da objasnite metodologiju i šta predstavljaju vertikalne, a šta horizontalne kolone?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Objasniću ako dozvolite samo uz napomenu da je tabulator 76 ilustrativniji za odgovor na prethodno pitanje, ali, naravno, to se može učiniti i sa ovim tabulatorom. Dakle, u tabulatoru 77 nalazi se pregled, dakle statistički tabelarni pregled izvršenih krivičnih dela na štetu Albanaca na području celog Kosova i Metohije u periodu od 1. januara 1998. godine do 20. juna 1999. godine i to po vremenskim periodima.

SUDIJA ROBINSON: Da li se sada bavite dokumentom pod brojem 77? Da, imamo prevod tog dokumenta.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Dakle, pod horizontalnom kolonom 1, "A", pod horizontalnom kolonom "A", reč je o prijavljenim i registrovanim krivičnim delima. Na žalost, nema kolone "ukupno", ali se može sabrati. Dakle, ukupno je registrovano izvršenih krivičnih dela na teritoriji Kosova i Metohije sa poznatim izvršiocem 823, sa nepoznatim 2.603 i na drugi način, 136. Ovde se, naravno, po vertikalnim kolonama vide periodi. Kolona 3 je period 1998. godine, kolona 4 je period do rata 1999. godine i kolona 5 je ratni period 1999. godine. U podtački A/2 ovaj ukupan broj prijavljenih i registrovanih krivičnih dela je razvrstan po vrstama i po konkretnim krivičnim delima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, sada da ne pobrajamo sva konkretna krivična dela. Šta su vam ovde najkarakterističnija ... Šta je ovaj član 125?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je terorizam, član 125. Naravno, od ovoga je važnije, u skladu sa pitanjem, šta se nalazi na drugoj strani, odnosno šta je policija preduzela po konkretnim ovim

delima. I, ako pogledate drugu stranu A/3 horizontale, tu se vidi da je izvršeno ukupno 1.536 uviđaja na licu mesta od strane policije, po ovlašćenju sudije 1.240, od strane istražnog sudije 287, od strane istražnih organa Vojske Jugoslavije 8, delimično izvršenih uviđaja 11, neizvršenih uviđaja 1.014. Formirana je kriminalističko-tehnička dokumentacija za 804 slučaja.

SUDIJA KVON: Generale, recite mi šta je član 166?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Samo momenat, nisam u ovom trenutku siguran, ali imamo značenje ovih članova u tabulatoru 78, na kraju tabulatora 78. A 166 je teška krađa.

SUDIJA KVON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ovde kad se govori o rasvetljavanju krivičnih dela i izvršilaca, vidi se da je broj otkrivenih izvršilaca 2.788.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I da su 2.623 civili, da je aktivni sastav policije 36, rezervni sastav 22, vojna lica koja je policija obradila 2, aktivna i iz rezervnog sastava 105.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda se vidi broj podnetih krivičnih prijava, 3.614. Cela ova tabela se odnosi isključivo na krivična dela na štetu Albanaca.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ovde ima još nešto posebno karakteristično?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa u ovoj tabeli mislim da ništa više nije posebno značajno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Osim što se kaže “Dostavljeno pravosudnim ogranima”, misli se na tužilaštva i sudove, 3.691 krivična prijava, ustupljeno vojsci 116, a ostalo u radu 465.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Po istoj metodologiji je urađen i tabulator 78 samo što je reč o krivičnim delima na štetu Srba i Crogoraca. I, odnosno, ostalih nealbanaca. Možda je, naravno, posebno važno da kažem, obzirom da ne postoji prevod tabulatora 76, da se od ovih svih krivičnih dela, krivična dela sa smrtnom posledicom nalaze u tabulatoru 76, a to je posebno važno zbog same posledice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li možete samo, iako nije preveden da ukažete samo na ...

SUDIJA ROBINSON: Molim da se to stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Tabulator 76.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, pošto nema prevoda, pročitacu naslov: “Pregled bezbednosnih događaja sa smrtnom posledicom nastalim u vezi sa oružanim sukobima na Kosovu i Metohiji u periodu 1. januar 1998. godine do 1. juna 2001. godine na području Kosova i Metohije po vremenskim periodima.” Struktura tabele po vertikalni takođe je podeljena, kao što sam već rekao, po vremenskim periodima i želeo bih da obratite pažnju na vertikalnu kolonu 6 jer se ona odnosi na ratni period. E sada, po horizontali. Tačka 1 je broj događaja i broj poginulih lica. Broj stradalih lica. Dakle, ukupan broj događaja sa smrtnom posledicom u toku rata je 1.030, a ukupno za ceo period 1.879. Broj poginulih lica u ovim događajima, u ratu je 2.990, a ukupno je 4.419. Naravno, iza toga sledi struktura po nacionalnoj pripadnosti. Albanaca je, dakle, poginulo 1.614, ostalih 958. Mislim na ratni period, naravno i nepoznate pripadnosti 418. Dakle, mogao bih u vezi sa pitanjem da kažem da je policija, dakle, samo u ratnom periodu registrovala 1.030 događaja sa smrtnom posledicom u kojima je poginulo 2.900 lica. Po svim tim događajima policija je sačinila odgovarajući predmet i

odgovarajuću dokumentaciju i preduzela mere iz svoje nadležnosti, u granicama mogućnosti u takvim uslovima. To sam smatrao važnim. Ako smatrate potrebnim možemo i dalje analizirati ovu tabelu koja ima nekoliko strana?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali ova tabela je jako važna. Odnosi se na celo Kosovo i Metohiju i možda su značajne tabele, pošto se ovde posebno insistira na 1999. godini, od 1. januara 1999. godine pa, znači, ima do 23. marta i od 24. marta do 20. juna. Imate u drugom poglavlju ove tabele broj lica po nacionalnoj strukturi, polu i statusu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad po statusu, kad imate prvo, dakle, Albance ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Imamo teroriste, civile, pripadnike MUP-a i nepoznatu pripadnost. Po statusu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Albanaca je 1 pripadnik MUP-a poginuo.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jedan pripadnik MUP-a, Albanac. 539 terorista, 783 civila, to je za vreme ratnih dejstava.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

SUDIJA ROBINSON: Generale, da li ova statistika takođe uključuje i okolnosti pod kojima su ubijene sve te osobe koje su unutra spomenute?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja mislim da uključuje i, dozvolite da pogledam, to bi moralo biti na jednoj od narednih strana. Da, to je tačka 3 na drugoj strani. Broj stradalih lica po okolnostima događaja i nacionalnoj strukturi. I sad prvi deo ovog dela tabele se odnosi na terorističke napade. Dakle, ako pratite, ovo je označeno kao deo koji

se odnosi na terorističke napade. U terorističkim napadima bilo je 412 slučajeva u ratnom periodu, 567 stradalih lica, od toga Albanaca 443, ostalih 524, nepoznatih nema. Ovo šta ovde pokazujem, ako se može videti na grafoskopu, odnosi se na antiterorističke akcije. Broj događaja je 92, broj stradalih lica, govorim sada samo o ratnom periodu je 564, Albanaca 517, ostalih 42, nepoznate pripadnosti 5. U NATO bombardovanju broj događaja je 156, broj stradalih lica je 617, Albanaca 305, ostalih 253, nepoznate pripadnosti 59. U krivičnim delima, znači u nekim drugim krivičnim delima, broj događaja u vreme rata je 143, broj stradalih lica je 328, Albanaca 228, ostalih 59, nepoznatih 41. I ostali slučajevi. Broj događaja 230, broj stradalih 914, Albanaca 521, ostalih 80, nepoznato 313.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

SUDIJA KVON: Generale, rekli ste da se ove brojke odnose samo na mrtve, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Tako je.

SUDIJA KVON: Znači kad se tu kaže "žrtve", misli se na smrtni ishod.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon, skrećem vam pažnju da i sam naslov tabele kaže "Pregled bezbednosnih događaja sa smrtnim posledicama". Dakle, ovde cela tabela već u naslovu se odnosi na smrtnu posledicu. Dakle, generale, ovo su podaci koje ima Ministarstvo unutrašnjih poslova i svaki od njih bi trebalo, na osnovu onoga šta ste vi rekli, trebalo da bude zasnovana na konkretnom predmetu, dokumentu i zapisu kojim raspolaže Ministarstvo unutrašnjih poslova. Da li je to tako ili ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi ocenjivali u

Ministarstvu unutrašnjih poslova da li je ovaj rad policije bio efikasan ili ne, na Kosovu za vreme rata?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ocene su se svodile na to da je on bio primeren uslovima u kojima je policija delovala, a svi nivoi rukovođenja i svi rukovodici, po mom ličnom uverenju i saznanju, činili su sve da policija u tako teškim uslovima funkcioniše maksimalno, koliko je to moguće.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, približava se vreme za pauzu i zato bih ja sada želeo da otvorim pitanje dužine svedočenja ovog svedoka. Vi ste prvobitno predvideli da će on da svedoči 12 sati. Kad završimo danas sa radom, to vreme će da bude potrošeno. On će tada ovde da bude tri dana, što je nešto malo više od 12 sati. Kad se vratimo sa pauze, želeo bih da Pretresnom veću iznesete strukturu preostalog dela vašeg ispitivanja. Naime, mi smo upravo primili još 17 fascikli, što je jedna zastrašujuća brojka i to pod bilo kojim okolnostima, zato bih želeo da nam iznesete strukturu preostalog dela svedočenja ovog svedoka. Mi nameravamo vrlo strogo da pratimo pravila u smislu relevantnosti iskaza. Sada idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, molim vas da nam sada izložite kako ćete da izneseti ostatak dokaza za ovog svedoka. Želeo bih pre svega da dobijem neki vremenski okvir za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa evo, gospodine Robinson, u najboljoj želji da maksimalno racionalno koristim vreme, želeo bih da napomenem da ovaj svedok, s obzirom na obim svedočenja, na kompetentnost, broj dokumenata koji se uvodi, a reč je samo o dokumentima zvanične prirode, ne o bilo čemu drugom, praktično zamenjuje više svedoka. Ja bih rekao desetak svedoka. Mislim da je to krajnje racionalno u pogledu vremena. A što se tiče tema koje ja mislim da pređem sa ovim svedokom, koje su mi preostale, sasvim

kratko o informisanosti od štaba MUP-a prema dole, na Kosovu i Metohiji i još štaba MUP-a prema gore, prema sedištu Ministarstva, nekoliko samo osnovnih pitanja. Zatim, postaviću mu neka pitanja o temi koja se tiče primene policijske sile. Vi ste, naime, pomenuli da je pitanje da li se ti standardi koji važe u mojoj zemlji razlikuju od standarda koji važe u drugim zemljama, ali pitanja će biti sasvim konkretna, a ne tek tako ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, nije pitanje da li se standardi u vašoj zemlji razlikuju od standarda u drugim zemljama, nego da li su to standardi koji odgovaraju standardima međunarodnog prava. Nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja se nadam da se i to podrazumeva. Dakle, dalje, pitanja koja se tiču zakonitosti u radu policije, pitanja koja se tiču događaja sa smrtnim posledicama iz ove optužnice, pitanja koja se tiču rada policije po događajima sa smrtnim posledicama ...

SUDIJA ROBINSON: Incidenti koji su u optužnici?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ali i incidenti koji nisu, da bi se video rad koji tu postoji. Onda pitanja asanacije koja je ovde pominjana više puta. Krivična dela protiv dostojanstva ličnosti i morala i kako se prema njima postupalo. Ovde je bilo pominjano, pominjani slučajevi silovanja i tako dalje, to spada u ta krivična dela. Onda pitanja koja se tiču izbeglica, raseljenih lica. To je sve vezano za navode koji optužuju, kako se ovde kaže, srpske snage ...

SUDIJA ROBINSON: Koju vrstu dokaza koja nije veoma opšteg karaktera može da da ovaj svedok o silovanjima, u navodima u optužnici?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa postoje, postoje ovde neki dokumenti koji ukazuju, ja ne mogu sada da vam citiram tabulatore u kojima se to nalazi, ali postoje neki dokumenti koji mogu da ukažu na to kako je policija postupala u vezi sa tim, u vezi sa tim delima. A ja

sam vam, na primer, juče pokazao jedan dokument, s tim što je to bilo vezano za delovanje lokalne policije gde Albanac, lokalni policajac, prijavljuje ponašanje tri uniformisana lica u uniformi vojske ...

SUDIJA ROBINSON: Razumem, dobro. To je znači član 7(3), odgovornost po članu 7(3).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dalje, ova navodna granatiranja raznih objekata. General će moći da da objašnjenje u vezi s tim, pitanja koje se tiču paravojnih grupa i dobrovoljaca i neka pitanja koja se tiču prisustva snaga MUP-a u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj.

SUDIJA ROBINSON: Koliko dugo će vam biti potrebno da završite ispitivanje o svim temama?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja se nadam da bi ispitivanje o svim temama mogao da završim u prvom narednom danu iduće nedelje, s tim da ga ne iskoristim u celini.

SUDIJA ROBINSON: Svari za koje ja lično smatram da su najrelevantnije su incidenti sa smrtnim posledicama koji se konkretno navode u optužnici, dokazi o paravojnim grupama i dobrovoljcima i spomenuli ste i dokaze o protoku informacija u komandnom lancu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pomenuo sam protok informacija od štaba MUP-a ka dole, znači ka Sekretarijatima i jedinicama MUP-a na Kosovu i od štaba MUP-a ka sedištu Ministarstva, znači vertikalno ka gore u lancu komandovanja, o čemu, takođe, imamo dokumenta u ovim dokaznim predmetima.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, gospodine Miloševiću. Očekujemo da onda završite prvog radnog dana sledeće nedelje. Izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Generale, kako je ostvari-

vano informisanje od Štaba Ministarstva unutrašnjih poslova na Kosovu i Metohiji prema dole, prema jedinicama na terenu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Štab Ministarstva je svakodnevno, najmanje jednom, obavestavao sve podčinjene jedinice o bezbednosnim događajima na prostoru Kosova i Metohije, za koje je smatrao da su važne za podčinjenje jedinice kao informacija. Na isti način štab Ministarstva je izdavao konkretne naloge i naređenja za preduzimanje konkretnih mera u vezi sa svim pitanjima iz nadležnosti Štaba. Pored toga, u Štabu Ministarstva u Prištini, organizovani su povremeni sastanci sa načelnicima sekretarijata i sa rukovodiocima upućenih jedinica na Kosovo i Metohiju i na tim sastancima neposredno su analizirani stanje bezbednosti i problemi na teritoriji i izdavani konkretni nalozi i zadaci u vezi sa takvim stanjem. Uobičajeno je bilo da se nakon svakog sastanka sačine zaključci i da se onda, nakon toga, dostave u pismenoj formi na primenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da uzmemo samo nekoliko primera kako to je, inače, funkcionisalo. Na primer, u tabulatoru 58, ako ga otvorite, Štab Ministarstva upućuje načelnicima sekretarijata i komandantima odreda Posebnih jedinica policije Priština, Prizren, Peć, Đakovica (Gjakove), Mitrovica (Mitrovica), Gnjilane (Gjilan) i Uruševac (Ferizaj).

prevodioci: Molimo da čitate sporije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda se tu ukazuje da se sa sadržinom depeše MUP-a upoznaju svi komandiri policijskih stanica, dakle ceo sastav koji može po njima da postupa. Je li to uobičajeni način na koji je Štab ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je, ovo je jedan primerak takve depeše koja je upućena iz Štaba Ministarstva Sekretarijatima unutrašnjih poslova i komandantima odreda Posebnih jedinica policije. I ovakvih depeša verovatno ima znatno više. One su, može se reći, bile svakodnevni način komuniciranja štaba sa potčinjenim

jedinicama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je redovni i svakodnevni način komuniciranja. A u tabulatoru 59 imate informaciju o pronađenim leševima na području Kosova i Metohije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovo je jedna, da tako kažem, tematska informacija koja se odnosi na pronađene leševe u određenom periodu na području Kosova i Metohije. Naravno, ona nije u formi izdavanja bilo kakvih naređenja već je reč o analitičkom prikazu određenih događaja iz prethodnog perioda, a, konkretnije, reč je o pronađenim leševima u određenom periodu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se ovde svuda radi o leševima pronađenim kao posledica delovanja terorista, u ovoj informaciji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja letimčno mogu da zaključim da je to tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovde se radi i o Srbima i o Albancima koji su žrtve?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Tako je.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, primećujem da se ovde radi o oktobru 1998. godine. Ja sam svestan činjenice da optužnica sadrži i neke optužbe za koje bi se moglo reći da se odnose i na taj period, ali samo u jednom uopštenom smislu. Glavnina optužbi se odnosi na period, kao što znate, od januara do juna 1999. godine. Prema tome, kad obrađujete 1998. godinu, vi to morate posebno da opravdate. U čemu je tačno relevantnost ovoga šta sada obrađujete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Relevanto je da se vidi kako funkcioniše informisanje od štaba MUP-a prema dole, prema Sekretarijatima i područnim jedinicama. A ako smatrate da ovi primeri iz 1998. godine nisu dovoljni, evo, na primer u tabulatoru 61 imate 1999. godinu. Znači 26. mart. To je već treći dan ratnih dejstava NATO pakta. Depeša, naređenje generala Lukića svim tim područnim

organima na Kosovu i Metohiji. U tabulatoru 61, nadam se da imate ...

SUDIJA ROBINSON: Da, imamo to. Neću da ignorišem ono šta se nalazi u tabulatoru. Da li je to 58 ili 59? S kojim tabulatorom radimo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sada radimo sa tabulatorom 61.

SUDIJA ROBINSON: Da, dobro. Rekao sam da neću da ignorišem sadržaj tabulatora 59. A sada, tabulator 61. Govori o 1999. godini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: On govori o vremenu sa samog početka agresije NATO na Jugoslaviju. Generale, da li možete da vidite? To je, znači, takođe depeša štaba ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovo je očigledno depeša Štaba Ministarstva u Prištini kojom rukovodilac štaba podčinjenim jedinicama, dakle sekretarijatima i komandantima odreda Posebnih jedinica policije izdaje konkretna naređenja koja se odnose na preduzimanje konkretnih mera u vezi sa ratnim stanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, da li ovde možemo da citiramo, samo gde se kaže "Naređujem" i onda pod 1, "preduzimanje maksimalnih napora na pokrivanju područja u cilju pokrivanja i preduzimanja mera prema svim izvršiocima krivičnih dela" i tako dalje...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda, tačka 2: "Suzbijati sva krivična dela učinjena prema licima druge nacionalne pripadnosti. Njihove izvršioce lišavati slobode i podnositi krivične prijave."

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

SUDIJA ROBINSON: Gde je to, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Taka 2 ove depeše od 26. marta, piše:

“Suzbijati sva krivična dela učinjena prema licima druge nacionalne pripadnosti”.

SUDIJA ROBINSON: Vidim, dobro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: “Počiniocima lišavati slobode i podnositi krivične prijave”. Ovaj izraz “lišenje slobode”, kod nas je u upotrebi to, to znači “hapsiti”. A onda, u tački 3, između ostalog, da ne čitam sve “strogo se pridržavati odredaba Ženevske konvencije (Geneva Convention) u pogledu civilnog stanovništva”, a onda se govori o tome da se materijalna sredstva daju na određene lokacije i tako dalje. Da li je to jedna od tih depeša kojom se komunicira i daju naredbe područnim jedinicama i posebno skreće pažnja na ova ponašanja koja sam citirao?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovo je potpuno uobičajeni način izdavanja naređenja podčinjenim jedinicama neposredno nižeg nivoa. Naravno, očekuje se da ove podčinjene jedinice na isti način obaveste svoje podčinjene u neposredno nižem nivou, tako da ovakva naredba stigne do svakog pojedinca konkretno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ova ista naredba u drugoj varijanti, samo, verovatno, primljena na teleks druge neke jedinice, se pojavljuje u istom ovom tabulatoru na sledećoj strani.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Reč je o istom aktu samo u dve verzije štampanja. Verovatno zbog karakteristika mašine koja je to primila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to samo potvrđuje da su razne jedinice odnosno Sekretarijati primali ovu i dobili ovu naredbu. Dakle, svi.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Onda imamo u tabulatoru 62 depešu pod određenim brojem, da ne citiram broj, od 2. aprila

1999. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je slična depeša samo što je ovde kopija originalnog dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To je, znači, kopija originalnog dokumenta koji je ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Onda teleksom poslat podčinjenim jedinicama. Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde je kopija originalnog dokumenta sa potpisom. Da li mogu da vam skrenem pažnju na tačku 4 ovog dokumenta gde piše: "Sva lica, bez obzira kojoj formaciji pripadaju, a koja se zateknu u vršenju teških navedenih teških krivičnih dela, lišavati slobode i sa krivičnim prijavama predavati civilnim i vojnim sudovima, a krivične prijave civilnim i vojnim tužilaštvima uz zahtev za izricanje kazni zatvora svim takvim licima.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Ukoliko nadležni sudovi ne izreknu kazne zatvora, Sekretarijati unutrašnjih poslova su dužni da takva lica drže u pritvoru do daljega.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Po ovlašćenju koje oni imaju u skladu sa onim ratnim uredbama koje smo citirali na nekom od prethodnih dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Onda imamo takođe naredbu rukovodica Štaba od 6. maja gde kaže: "U vezi s tim u narednom periodu preduzimati sve mere u cilju sprečavanja paravojnih formacija i pojedinaca da nad civilnim stanovništvom, bez izuzetka i bez obzira na nacionalnu, versku i bilo koju drugu pripadnost, vrše nasilje, ubistva, silovanja, pljačke i druge kriminalne radnje kojima se ugrožava bezbednost, lična i imovinska sigurnost i sloboda kretanja građana.

SUDIJA ROBINSON: Šta je to?

SVEDOK STEVANOVIĆ: 65. Tabulator.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: A koji tabulator? Nisam vas čuo, učinilo mi se da ste rekli koje je vreme. 65. Inače ...

SUDIJA ROBINSON: 65. Recite nam broj tabulatora. Ovo nije privatni razgovor između vas i svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa rekao sam, tabulator 65.

SUDIJA ROBINSON: Ne, niste. Idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde uz ovu, uz ovu depešu je dostavljen i tekst saopštenja, tekst iz lista "Politika" ... Verovatno nisu imali original saopštenja jer se kaže: "Kaže se u saopštenju Vrhovne komande", a kaže se na početku da se dostavlja tekst koji se odnosi na podnošenje izveštaja predsedniku SRJ od strane rukovodioca Štaba MUP-a general-majora Sretena Lukića i komandanta Treće armije Nebojše Pavkovića. A onda ide ovo što je dato u saopštenju Vrhovne komande jer se tekst završava rečima "kaže se u saopštenju Vrhovne komande". Dakle, generale, šta ima u ovom saopštenju? Šta se iz njega vidi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle ... Najpre da kažem da je ovo akt, takođe, Štaba Ministarstva u Prištini koji je na sličan način kao i prethodni akti dostavljen podčinjenim jedinicama, a u prilogu ovog akta dostavlja se tekst saopštenja objavljen nakon referisanja generala Lukića, generala Pavkovića, predsedniku. U ovom tekstu se jasno vidi da se insistira, da se sa navedenim tekstom i sadržajem ovog akta upozna celokupan sastav sekretarijata i svi pripadnici Posebnih jedinica policije. Naravno, u drugom stavu se fokusira pažnja na preduzimanje mera u cilju sprečavanja paravojnih formacija i pojedinaca, kako ste citirali prilikom prethodno postavljenog pitanja. Takođe je reč o kopiji originalnog dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se i ukazuje da “uporedo sa izvršavanjem ovih zadataka odbrane zemlje, eliminišu se brojne pojave nasilja, ubistava, pljačke i drugih kriminalnih dela i konstatuje se, prema izveštaju koji su oni podneli, da su uhapsili nekoliko stotina izvršilaca čija kriminalna dela predstavljaju veliku opasnost za civilno stanovništvo.” Da li je to ono šta piše u saopštenju koje ste ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Piše u saopštenju, a podrazumeva se da se na takva ponašanja obrati pažnja i da se preduzimaju mere u skladu sa zakonom, u vezi sa takvim ponašanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I saopštenje Vrhovne komande se završava: “U interesu svih građana koji žive na Kosovu i Metohiji, bez obzira na nacionalnu i versku pripadnost”. Da li to piše u saopštenju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala. Ovde je dalje ...

SUDIJA BONOMI: Generale, na samom kraju tog članka, spominje se i izjava Vrhovne komande.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da li, gospodine sudija, mislite na poslednji stav ovog kopiranog teksta?

SUDIJA BONOMI: Poslednje reči.

SVEDOK STEVANOVIĆ: “Uslov za funkcionisanje javnih službi socijalnih funkcija države u interesu svih građana koji žive na Kosovu i Metohiji, bez obzira na nacionalnu i versku pripadnost, kaže se u saopštenju Vrhovne komande”. To je kod mene poslednji deo teksta.

SUDIJA BONOMI: Na engleskom stoji: “Saopštenje Vrhovne komande”. To se spominje u tom paragrafu zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da, poslednje reči su: "kaže se u saopštenju Vrhovne komande". To je tačno.

SUDIJA BONOMI: Kako vi shvatate šta znači ovde taj izraz "Vrhovna komanda"?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa Vrhovna komanda je definisana Ustavom Savezne Republike Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, samo da otklonim neki mogući nesporazum i nerazumevanje. Ceo ovaj tekst je saopštenje Vrhovne komande. A on se zaključuje, ovako kako novine obavestavaju, sve ovo se citira i onda "kaže se u saopštenju Vrhovne komande". Ceo tekst je saopštenje Vrhovne komande. A inače, ovde, ovo saopštenje počinje, skrećem vam pažnju, to piše, "da je u Beogradu predsednik Savezne Republike Jugoslavije i vrhovni komandant Slobodan Milošević saslušao izveštaj komandanta Treće armije, Nebojše Pavkovića i komandanta Štaba MUP-a za Kosovo i Metohiju, general-majora policije Sretena Lukića." I onda se kaže da prisustvuju predsednik Republike Srbije, načelnik štaba Vrhovne komande ...

SUDIJA BONOMI: Bio bih zahvalan da se ne prekidam kada svedoku postavljam pitanje. Dakle, kako vi shvatate ovo da je Vrhovna komanda izdala ovako neko saopštenje?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa sasvim konkretno da kažem da mi u policiji nismo vodili računa o formi. Nama je ovde najbitnije bilo kakvi su stavovi zauzeti i kakva se politika zauzima, a ona je očigledno bila da se zadaci na Kosovu i Metohiji izvršavaju zakonito. Dakle, prosto nisam razmišljao o tome šta čini zajedničku komandu, izvinjavam se ...

SUDIJA BONOMI: Da li je odgovor da ne znate ili imate odgovor na moje pitanje.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Može se tako reći.

SUDIJA BONOMI: U redu, hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja nisam razumeo pitanje koje ste postavili, gospodine Bonomi? Ne znam da li ga je razumeo svedok?

SUDIJA BONOMI: Pitanje je bilo veoma jednostavno. Molim vas nastavite sa glavnim ispitivanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, proizilazi da svedok ne zna šta je Vrhovna komanda, što ne bi trebalo da bude slučaj. To svakako zna.

SUDIJA BONOMI: Pa možda biste vi to mogli da pojasnite tako što ćete vi svedoku da postavite pitanje. Koliko sam ja shvatio, on je reko da ne zna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale ...

SUDIJA ROBINSON: Generale, zar niste ranije rekli da je Vrhovna komanda bila uspostavljena u skladu sa zakonom?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Tako sam rekao. U skladu sa Ustavom, mislim da sam baš doslovce rekao.

SUDIJA ROBINSON: Ali ne znate šta je to telo i ko ga sačinjava.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Znam šta je to telo, nego sam očigledno pogrešno razumeo pitanje jer sam shvatio da treba da odgovorim na koji način je ovo saopštenje urađeno, ko ga je uradio i tako dalje. Naravno da znam šta je Vrhovna komanda i naravno da u principu znam kako ona funkcioniše. Dakle ono šta ja znam jeste da Vrhovnu

komandu čini predsednik Savezne Republike Jugoslavije, predsednici republika članica i, naravno, znam da predsednik Savezne Republike Jugoslavije donosi, izdaje naređanja na osnovu odluka Vrhovne komande. To je ono kako ja shvatam taj pojam.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tabulatoru 73, generale, je još jedan primer ovog komuniciranja gde se govori na sastancima održanim 7. i 11. maja 1999. godine. "U Štabu MUP-a na Kosovu i Metohiji sa načelnicima Sekretarijata unutrašnjih poslova i komandantima odreda Posebnih jedinica policije, utvrđeni su naredni zadaci i doneti zaključci." I onda, između ostalog, pod tačkom 4: "Obezbediti stabilan javni red i mir, bezbednost i imovinsku sigurnost za sve građane na Kosovu i Metohiji. Izvršiti potpunu asanaciju terena uz potrebnu dokumentaciju".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je tačka 5.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačka 7 je karakteristična po stavu "da treba sprečiti pokretanje civila radi iseljavanja uz preduzimanje svih mera u skladu sa ranije izdatim nalogima." Možda bih pomogao ako bih rekao da su ovo zaključci sa dva prethodno održana sastanka i da su ovakvi zaključci, siguran sam, dostavljeni svim podčinjenim jedinicama na uobičajen način, na primenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tačka 10 kaže: "Sprečiti nasilje, ubistva, pljačku i drugu kriminalnu delatnost i uz krivičnu prijavu odmah privoditi sva lica za koja se osnovano sumnja da su izvršili krivična dela."

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Zahtevati od nadležnih sudskih organa da u najhitnijem krivičnom postupku sankcionišu izvršioce

za ova krivična dela.“

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Tačka 11 se odnosi na način postupanja pripadnika policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kaže se: “Obezbediti da pripadnici policije izvršavaju sve postavljene zadatke zakonito, pravilno, dosledno i potpuno, za šta su odgovorni načelnici Sekretarijata unutrašnjih poslova i komandanti odreda.“

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačka 12 se odnosi na opšti kriminalitet.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dakle, to su ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To su konkretne mere koje su proizašle sa sastanaka održanih 7, 11. maja 1999. godine, a ovde su formulisane sistematično, tako da pokrivaju značajan broj različitih oblasti uključujući i ovu tačku 18 koja se konkretno odnosi na ponasanje pripadnika policije uključujući i posebno nošenje uniforme čak i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a tačka 19 kaže ... Šta je ovo “RPO“?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To su rezervna policijska odeljenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, kaže se: “Pripadnici rezervnih policijskih odeljenja ne mogu nositi policijske uniforme ukoliko nisu mobilisani i angažovani u rezervnim sastavima MUP-a i vojske“.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto se to posebno naglašava?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to se posebno naglašava zbog činjenice da su rezervna policijska odeljenja obrazovana radi zaštite konkretnih naselja i, sve dok ne postoji bilo kakva opasnost, takvim licima je zabranjeno da nose uniformu dok ne bi bili mobil-

isani konkretnom naredbom. Dakle, reč je o onima koji su pripadnici rezervnog sastava policije, a nisu konkretno angažovani na konkretnom zadatku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, mislim da smo dovoljno prošli kroz davanje ovih primera i dokumenata koji govore o informisanju od štaba prema dole. Da li možemo sada da vidimo kako je informisanje ostvarivano od Štaba Ministarstva unutrašnjih poslova na Kosovu prema gore, dakle, prema vrhu ministarstva?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U skladu sa odgovarajućim propisom o informisanju i izveštavanju Ministarstva unutrašnjih poslova, Štab je informisao Ministarstvo, konkretno ministra, načelnike resora i povremeno ostale pomoćnike putem dnevnih informacija i putem hitnih informacija. Naravno, bilo je i periodičnih informacija koje smo videli u prethodnom ispitivanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada vas molim da otvorite tabulator 60. To je dokument koji nosi datum 1. maj 1999. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se tu ... On ima svoj broj koji nema potrebe da citiram, da li se tu vidi upravo ovo šta ste maločas rekli, da je upućeno ministru, načelniku Resora javne bezbednosti i načelniku Resora državne bezbednosti i Upravi za analitiku?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovo je jedan uzorak, odnosno uzorni primerak jednog takvog dnevnog izveštaja koji, u konkretnom slučaju, nosi naziv "Pregled bezbednosno značajnijih događaja, pojava i saznanja evedentiranih u vremenu od 6.00, 30. aprila 1999. godine, do 6.00 1. maja 1999. godine. Na ovakav način Štab Ministarstva je svakodnevno izveštavao sedište ministarstva, konkretnije ova lica koja su ovde navedena, a povremeno i neka druga lica. Sadržaj ovog pregleda sačinjen je na osnovu, takođe, dnevnih informacija koje je Štab dobijao od svih podčinjenih jedinica tokom prethodnih 24 sata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ovo je informisanje, odnosno način informisanja prema gore.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači ovo je zbirna dnevna informacija precizno od 6.00, 30. aprila 1999. godine do 6.00, 1. maja 1999. godine. Za 24 sata.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I uvek se tako daje dnevna informacija.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svaki dan jedna ovakva informacija, najmanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sada, šta je sadržina ove informacije? U prvom delu je "napadi oružanih snaga NATO".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde se opisuje šta se dogodilo u ta 24 h ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Tačka 2 su "teroristički napadi" po istoj metodologiji, tačka 3 su "izvršena teža krivična dela", tačka 4 "lica izbegla sa teritorije Kosova i Metohije" i tačka 5, "ostali događaji".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, najduže je ova tačka 4, "izvršena krivična dela" i ovde se svaki pasus odnosi na po jedno krivično delo. To su krivična dela koja su se desila za 24 h toga dana.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. I u ovom pregledu, naravno, mogu se videti vrlo različiti izvršioци krivičnih dela i različita struktura oštećenih takvim krivičnim delima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, tu su i Srbi i Albanci.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. I policajci i rezervni poli-

cajci i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to je sve jedan, jedna informacija koja se tiče jednog jedinog dana, dakle 24 sata?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tačka 4 ovog izveštaja, piše: "Lica izbegla sa teritorije Autonomne Pokrajine Kosova i Metohije".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dajte samo da ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde se vidi da je tog dana, dakle na koji se odnosi ovaj izveštaj, 30. aprila 1999. godine preko graničnog prelaza Đeneral Janković (Hani i Elezit), teritoriju SRJ napustilo 4.763 lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šiptarske nacionalne manjine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Istog dana, preko prelaza u Vrbnici, izašlo je 11.400 lica, a u periodu od 24. marta 1999. godine do 30. aprila 1999. godine, teritoriju SRJ napustilo je ukupno 715.158 lica šiptarske nacionalne manjine i onda se navodi koliko je prešlo preko kog od ovih nekoliko graničnih prelaza.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li je bilo uobičajeno da se u ovim informacijama da pregled svih bezbednosno značajnijih događaja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno. Svih bezbednosno značajnijih događaja, dakle, nisu ulazili događaji manjeg značaja.

SUDIJA ROBINSON: U vezi sa tačom 4, dakle, u vezi sa licima koja su izbegla sa teritorije Kosova, u tom paragrafu se uopšte ne spominju okolnosti pod kojima su ta lica izbegla, zar ne? Zar ne bi trebalo da postoji komentar i u vezi sa tim, u ovakvom jednom izveštaju? Dakle, moje pitanje je zar u ovakvom jednom izveštaju ne bi trebalo da stoje i komentari u vezi sa razlozima zbog kojih su lica izbegla sa ter-

itorije?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa naziv samog ovog izveštaja jeste "Pregled značajnijih bezbednosnih događaja." Dakle videćete i u prethodnim stranama, ne ulazi se dublje u analizu i objašnjavanje samog događaja, već se samo informiše o činjenici da je izvršeno krivično delo, a u tački 4 o činjenici koliko je lica preko kog graničnog prelaza izašlo. Naravno, to je metodološko pitanje. Mogao je tu da bude i nekakav komentar, ali pretpostavljam da je to bila opšte poznata stvar iz prethodnih izveštaja ove vrste.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Poznata stvar, generale. Da li mislite da je bila opšte poznata stvar zašto lica izbegnu sa Kosova i Metohije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa nama koji smo bili u policiji na Kosovu i Metohiji, bilo je opšte poznato i to zašto izlaze sa Kosova i Metohije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta vam je bilo opšte poznato?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa bilo nam je opšte poznato da je taj trend napuštanja sela i svojih domova naglo porastao sa početkom agresije i sa onim periodom o kome sam pričao, kao o teškim uslovima u kojima je funkcionisala policija, a to je posebno bio period početka agresije, kada je praktično došlo do konfuzije, do opšteg vrtloga kretanja, do nesnalaženja i do svih drugih problema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro generale. Sada ćemo se pozabaviti kao što sam na početku, na pitanje gospodina Robinsona, ukazao na pitanja kojima treba da se pozabavimo, sasvim kratko ovim pitanjem upotrebe sile i vatrenog oružja. Dakle, generale, policija je uz vojsku jedini element vlasti koji poseduje pravo na primenu sile. Kako je u Srbiji bila regulisan primena sile od

strane policije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ta konstatacija, najpre, izrečena je tačna i naravno pravo policije na primenu sile je jedno od najdelikatnijih prava. U Republici Srbiji, način upotrebe sredstava prinude uključujući posebno i službeno oružje, regulisano je Zakonom o unutrašnjim poslovima i odgovarajućim pravilnikom koji je donet na osnovu tog zakona.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, samo kratko, recite kako su tim propisima, uopšte sad neću da se vraćam na te propise i da gubimo vreme na tome, kako su tim propisima određeni principi upotrebe sredstava prinude?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa iz tih propisa proizlaze jasni principi, a oni bi mogli da se objasne na sledeći način. Pre svega, reč je o principu legitimnosti cilja. Dakle, vatreno oružje i svako drugo sredstvo prinude može se upotrebiti samo u onim slučajevima koji su utvrđeni zakonom. Iza toga sledi princip postupnosti u upotrebi sredstava prinude, a to znači da ovlašćeno službeno lice ima dužnost da prilikom upotrebe sredstava prinude postupa postupno, odnosno od lakšeg ka težem sredstvu prinude. Zatim postoji i treći princip. To je princip potrebe odnosno neophodnosti. Dakle, sredstva prinude po tom principu i po važećim propisima mogu se upotrebiti samo onda kada je to neophodno i kada je potrebno, odnosno kada se zadatak ne može izvršiti na drugi način. A on je naravno, legitiman. I četvrti princip, to je princip proporcionalnosti odnosno princip koji podrazumeva da sila bude proporcionalna pretnji koja se tom silom suzbija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, da li se svi ti principi, na sasvim precizan način, ali ovi principi koje ste pomnuli, nalaze u "Pravilniku u uslovima i načinu upotrebe sredstava prinude" koji je sastavni deo ovde, tabulatora 7?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno, oni se nalaze u tom pravilniku, nisu doslovce ovako navedeni, ali sasvim jasno se zna da

se odnosi takva odredba na ove principe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislim da nema potrebe da sada citiramo posebno ovaj propis, on je sastavni deo ovog dokaznog materijala i nalazi se u tabulatoru 7. Da ne trošimo vreme. Pretpostavljam da se on oslanja i na Zakon o unutrašnjim poslovima koji je dat u tabulatoru 1. Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je. Značajne odredbe o upotrebi sredstava prinude nalaze se u zakonu, a one su detaljnije razrađene i precizirane u Pravilniku koji je, takođe, ovde priložen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ja samo skrećem pažnju da se u tabulatoru 1 nalazi Zakon o unutrašnjim poslovima u svom originalnom tekstu, a u tabulatoru 7 "Pravilnik o uslovima i načinu upotrebe sredstava prinude." Nećemo gubiti vreme na citiranje. Recite kako su se rukovodstvo MUP-a, rukovodstvo države i lokalni rukovodioci u praksi odnosili prema ovim propisima, znači Zakonu o unutrašnjim poslovima i "Pravilniku o uslovima i načinu upotrebe sredstava prinude"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na svim važnim sastancima na kojima sam prisustvovao, a koje sam delimično pomenuo u ovom svedočenju, ja sam se lično uverio da su svi nadležni rukovodioci insistirali da se propisi o primeni sredstava prinude, uključujući posebno vatreno oružje, dosledno poštuju, ne samo na Kosovu i Metohiji, nego uopšte.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite kakvo su naoružanje koristili teroristi prilikom napada na policiju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Teroristi su prilikom napada na policiju koristili sve vrste naoružanja kojim su raspolagali. Dakle, streljačko naoružanje, protivoklopno naoružanje, protivavionsko, protivpešedijске, protivtenkovke mine, dakle sva sredstva s kojima su raspolagali. I posledice od tih sredstava su jasne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je policija od samog početka bila u stanju da na adekvatan način odgovori na takvo pon-

ašanje terorista i da parira njihovom naoružanju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa može se reći da u početku, početkom i sredinom 1998. godine, praktično nije. Pre svega zbog činjenice da su teroristi birali mesto, vreme i metu napada. Zatim zbog činjenice da su imali cilj da ubiju, kako sam već rekao i zato što su koristili zasedne metode, odnosno mučke napade na policiju i na građane tokom kretanja komunikacijama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je policija bila, zbog toga, prinuđena da koristi zaštitna sredstva i naoružanje koje odgovara naoružanju terorista?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno. Policija je apsolutno bila prinuđena da promeni način korišćenja opreme i da u svoju svakodnevnu opremu uključi zaštitna sredstva i drugačije vrste oružja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas samo da mi odgovorite na jedno pitanje za koje pretpostavljam da ste dovoljno stručni, a meni nije do kraja jasno. Policija, na primer, ima oklopni transporter, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Teroristi nemaju oklopni transporter.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li policija koristi, prema tome, teže naoružanje od onog koje koriste teroristi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, naravno da ne. Policija ima oklopni transporter pre svega kao zaštitno sredstvo. Sam transporter, naravno, ima ugrađeno odgovarajuće naoružanje. Ali to naoružanje na oklopnom transporteru svakako ne može da spreči teroriste koji iz zasede na takav transporter otvore vatru iz protivoklopnog sredstva. Na primer iz ručnog raketnog bacača, iz bestrajnog topa, čak iz oružja savremenijeg tipa. Našli smo, između ostalog je rečeno i

određene rakete savremene proizvodnje, savremene nemačke proizvodnje tipa "Armbrust" (Armbrust).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, što se tiče kalibra, kakav je kalibar naoružanja na oklopnom transporteru, šta ima oklopni transporter?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Oklopni transporter ima protivavionski mitraljez 12,7 milimetara ili, izuzetno, 14,5 milimetara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je praktično isti kalibar koji su imali, videli smo po ovim popisima i pripadnici UČK?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno isti s tim što su, naravno, kalibri kojima teroristi deluju protiv okopa, znatno veći od ovoga. I drugačije su namene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da vidim ... Da li biste mogli da objasnite ovo što se nalazi u tabulatoru 143 gde ima neka depeša Štaba MUP-a, Štaba Ministarstva u Prištini gde se kaže da je: "Trebalo je planirati, organizovati i izvoditi aktivna dejstva sa distance po terorističkim snagama".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Izvinjavam se, to je tabulator 100 ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 143. Da li u ovom uputstvu stoji, u tački 3 "U toku dejstava isključivo gađati ciljeve van naseljenih mesta ili tamo gde se pouzdano zna da nema civilnog stanovništva". Naglašavam, dakle, "gde se pouzdano zna da nema civilnog stanovništva".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To doslovce piše u tački 3 ovog dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u tački 1 govori se o dejstvima po terorističkim snagama.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ako se u tački 1 kaže da se deštuje po terorističkim snagama, a u tački 3 da se isključivo gađaju ciljevi van naseljenih mesta ili tamo gde se pouzdano zna da nema civilnog stanovništva, šta se iz toga može izvući kao zaključak, molim vas?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa iz ovoga se jasno može zaključiti ovaj, da se ova depeša odnosi na pripremu elemenata za delovanje protiv terorističkih grupa isključivo van naseljenih mesta, isključivo tamo gde ne može biti posledica po civilno stanovništvo i to kada se steknu uslovi, a u nastavku, kako vidm, jasno su utvrđeni ti položaji na kojima postoje takve mete, a ti položaji su utvrđeni na osnovu obaveštajnih odnosno operativnih podataka policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. Hvala vam. Vi ste već naglasili u odgovoru na pitanje, mislim da vam je postavio gospodin Robinson ili gospodin Bonomi, sad to ne mogu tačno da kažem, da je, da policija, u principu, nikad prva nije otvarala vatru?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, to sam rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, pošto smo prošli ova pitanja kada se upotrebljavala sila, nakon ovoga svega što ste naveli, da li može da se kaže da su snage MUP-a pribegavale neproporcionalnoj upotrebi sile? Imam u vidu i princip proporcionalnosti koji ste citirali kao jedan od principa upotrebe sile?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da se ne može, već sam to odgovorio u vezi sa pitanjem povodom transkripta gospodina Ešdauna.

SUDIJA ROBINSON: Generale, da se vratimo na paragraf 3, uputstvo da ciljeve treba gađati isključivo van naseljenih mesta ili tamo gde se pouzdano zna da nema civilnog stanovništva. Šta bi se dogodilo kad bi pripadnici OVK bili pomešani sa civilnim stanovništvom?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Na to pitanje, gospodine prededavajući, ja sam odgovorio delimično. Dakle, policija se uvek uzdržavala da preduzima bilo kakva aktivna dejstva prema grupama u kojima je pos-

tojao bilo kakav podatak da je reč o civilima ili sumnje na to. Dakle, aktivna dejstva, pogotovu ovakvim sredstvima, mogla su se izvoditi samo ukoliko se nedvosmisleno može potvrditi da je reč isključivo o teroristima. Mogu konkretnije da kažem da ova naredba nije nikad ni realizovana zbog činjenice da je bilo nemoguće utvrditi da su tamo samo teroristi. I da su ova sredstva uglavnom korišćena u toku onih planiranih antiterorističkih akcija kada se moglo saznati da je cilj takav da tamo nema civila. Poštujući, naravno, ove prethodno objašnjene principe.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, samo nekoliko pitanja koja se tiču zakonitosti u radu policije. Pošto ste vi boravili i lično ste se osvedočili kako je policija radila, bili ste i u Štabu MUP-a više puta na sastancima po nalogu ministra, o čemu ste govorili, recite da li su policija i vojska u toku 1998. godine i 1999. godine, postupale zakoniti i profesionalno ili ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija je tokom 1998. godine i 1999. godine, načelno postupala zakonito. Kada kažem "načelno", mislim da postoje izuzeci kao pojedinačni, izolovani slučajevi u kojima pojedinačno pojedini policajci nisu poštovali zakon i propise. Samo u tom smislu imam ovu ogradu kada kažem "načelno".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, dozvoliću svedoku da odgovori na to pitanje budući da se to, takođe, odnosi i na određena činjenična pitanja. Da nema toga, radilo bi se o pravnom pitanju na koje on ne bi mogao da odgovori. Moraćemo da završimo u 13.43 zato što počinje drugo suđenje. Dakle, postavite poslednje pitanje za danas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, evo u vezi sa ovim. Da li vam je poznat slučaj nekog, bilo kog, dakle, protivzakonitog naređenja i izvršenja protivzakonitog naređenja ili bilo kog drugog

protivzakonitog postupka koji nije sankcionisan, odnosno nekog nezakonitog postupka u pogledu koga nije pokrenut krivični postupak?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Odgovoriću vrlo precizno. Nije mi poznat ni jedan slučaj da je bilo ko izdao protivzakonito naređenje ili da je bilo ko izvršio takvo naređenje. Nije mi poznato, takođe, da je bilo ko planirao ili podsticao ili tolerisao bilo koga u vršenju protivzakonitih dela. Takođe mi nije poznat ni jedan slučaj da je neko izvršio protivzakonito delo, a da protiv njega nisu preduzete odgovarajuće zakonske mere.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, sada ćemo da prestanemo sa radom. Moram da kažem da kad budemo procenjivali težinu ovog pitanja, uzećemo u obzir, takođe i to da nisu izvedeni nikakvi dokazi koji pokazuju da je ovaj svedok nadležan da govori o zakonitosti nekog naređenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa kao visoki funkcioner policije koji je ovlašćen i spada u ovlašćena službena lica da primenjuje zakon, on tačno mora znati šta je zakonito, a šta nije, inače ne bi mogao da obavlja svoju funkciju. To mu je službena dužnost da primenjuje zakon.

SUDIJA ROBINSON: Nisu izvedeni nikakvi dokazi u podršku toj tvrdnji. Nastavljamo sa radom sutra u 9.00.